

TEST – 1
ÇÖZÜMLER

1. İsimlere gelerek onların "nasıl" olduğunu gösteren sözcükler niteleme sıfatlarıdır. "Bereketli" ova, "taklaci" güvercinler, "dingin" deniz, "masalsi" âlem" söz öbeklerinde tırnak işareti içerisindeki sözcükler kendilerinden sonra gelen isimleri niteleme amacıyla kullanılmıştır. Ancak üçüncü öncüldeki "gün batımına" söz öbeğindeki "gün sözcüğü yalın durumda bir isimdir. "Batımına" sözcüğü de fiilden türemiş ve birden fazla çekim eki almış bir isimdir.

Cevap C

2. Öncüde verilen "tüllerden ve gazetelerden ürettiği, yenilikler getiren, yakında açacağı" söz öbekleri kendilerinden sonra gelen isimleri "nasıl" sorusuna cevap olacak şekilde tamamlayarak niteleyen, fiilden türeyen ve fiilimsi durumundaki sözcüklerdir. "İlginç ve güzel" sözcükleri de niteleme özelliğine sahiptir. Oysa son öncüldeki "hareketliliği" sözcüğünde böyle bir durum söz konusu değildir. Bu sözcük yapıcı isim kökünden türemiş olup iyelik eki de alan bir isimdir.

Cevap E

3. Öncüde verilen "mavi kapıları, suya gömülmüş (ağaçları), "çöpleri karıştıran kedileri, "kıyıdağı sazlıkları" söz öbekleri sıfat tamlamalarıdır. Bunlardan "kıyıdağı sazlıkları" işaret sıfatı, diğerleri niteleme sıfatı olmuştur. "Fotoğraf makinesi" ise belirtisiz isim tamlamasıdır. Bu tamlamada tamlayan sözcük, tamlanan sözcüğün ne ile ilgili olduğunu göstermektedir.

Cevap E

4. Öncüldeki "bu" işaret sıfatı olup "bölge" sözcüğünün göstermektedir. "Bekleyen, küçük, sürprizlerle dolu" sözcükleri de niteleme sıfatıdır. İşaret sıfatları isimleri işaret ederek belirten sözcüklerdir. Niteleme sıfatları da isimlerden önce gelerek onların "nasıl" olduğunu gösterir. "Şehir" sözcüğü isimdir, "-ler" çoğul ekini almış yalın durumda bir sözcük olarak kullanılmıştır.

Cevap B

5. İsimleri nitelemek amacıyla kullanılan sözcüklere "niteleme sıfatları" denir. Bunlar isimlerin rengini, biçimini, durumunu gösterir. İsimlerden önce gelir bu sözcükler. Öncüldeki "gezgin ruhlu, yorucu, anılarla dolu, unutulmaz" sözcükleri bu özelliğe sahiptir. Kendilerinden sonra gelen isimlere "nasıl" sorusunu sorduğumuzda bu sözcükleri cevap olarak verir. "Fotoğrafçı" sözcüğü ise "fotoğraf" sözcüğünden türeyen yalın durumda bir isimdir.

Cevap B

6. En az iki ismin bir durumu ya da varlığı karşılamak üzere meydana getirdiği söz öbeklerine isim tamlaması denir. Öncüldeki "böcek dünyası, ağustos böceğinin şarkıları, termit kraliçeleri, bunların yanında" söz öbekleri de buna göre isim tamlamalarıdır. Ancak D seçeneğinde bir isim tamlaması kullanılmamıştır.

Cevap D

7. Kimi durumlarda bir cümle, bir isim tamlamasında kullanılarak anlatımı ilginç kılar. E seçeneğindeki "Düşman şehre yaklaşıyor." bir cümledir. Ancak bu cümleden sonra gelen "haberi" sözcüğü bu cümleyi isim tamlamasında tamlayan yapmıştır.

Cevap E

8. Doğa konulu bu uzun cümleyi incelememiz gerekir. "Bir, ses, ve, renk" gibi sözcükler hiç ek almamıştır. Bir cümlede birden fazla yargı aralarındaki anlam ilgisiyle birbirine virgül ya da noktalı virgülle bağlanmış sıralı cümle olur, bu cümlede ortak öge varsa bağımlı sıralı cümle olur. Bu cümlemiz de öznesi ortak olduğu için bağımlı sıralı cümledir. Yüklem etken çatılı bir fiildir. "Bir renk, bir koku" tamlamalarındaki "bir" sözcüğü belgisiz sıfattır. İsim tamlamalarında tamlanan sözcüğün aldığı ek aynı anda iyelik ekidir. "örtüsünü, şirlerimi, şirlerime" sözcüklerinde iyelik eki bulunmaktadır.

Cevap D

9. Bir sözcük niteleme görevi alıyorsa isme sorulacak "nasıl" sorusuna cevap olur. "Büyük, pembe, dik, sevimli" sözcükleri kendilerinden sonra gelen isimleri nitelemektedir. Ama "altında" sözcüğü isim olup üçüncü tekil kişi iyelik eki ve bulunma durum eki almıştır.

Cevap B

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Bir sözcük sıfatı mutlakla tamlama-
dır ve isimden önce gelir. İlk cümle-
deki "pembeli, mavilili ortancalar" sıfat
tamlamasıdır ve belirtisiz nesnedir.
İkinci ve üçüncü cümlelerde sıfat tamlama-
sı yoktur. Beşinci cümledeki "bir
tutku" sıfatıdır ama o da nesne de-
ğildir. Dördüncü cümledeki "sulak yerleri
seven Japon şemsiyelerini" söz öbeği
de sıfat tamlaması olup belirtili nesne
olmuştur.

Cevap B

2. Seçeneklere baktığımızda her sözcü-
ğün "-ca" yapım ekini aldığını görmekte-
yiz. İlk cümledeki "çocukça" sözcü-
ğü ismi nitelemektedir ve sıfatıdır. İkinci
cümledeki "güzelce" sözcüğü durum
zarfıdır. Üçüncü cümledeki "sürece"
zaman zarfıdır. Dördüncü cümledeki
"Japonca" isimdir. Beşinci cümledeki
"genişçe" sözcüğü de "rapor" ismini
nitelemektedir ve niteleme sıfatı ol-
muştur.

Cevap B

3. Öncüldeki "yeşil, upuzun kavaklıklar,
sırtını dayayan kocamış konaklar,
çiplak, boz renkli tepeler" niteleme
sıfatıyla oluşan sıfat tamlaması, "her
ayrıntı" belirtme sıfatıyla oluşan sıfat
tamlamasıdır. "Konak balkonlarının
korkulukları" zincirleme isim tamlama-
sıdır. Buna göre cevap da zincirleme
isim tamlaması olacaktır.

Cevap D

4. Öncülde bize numaralanmış olarak
verilen sözcüklerden "krallar, yazarlar"
çoğul eki alan, "meslektaşlarına"
üçüncü çoğul kişi iyelik eki ve yönelme
ekleri alan, "göze" yönelme durum
eki alan tür isimdir. "Genç" sözcüğü
ise kendisinden sonra gelen "meslek-
taşlarına" ismini niteleyerek niteleme
sıfatı olmuştur.

Cevap D

5. Öncüldeki "kenti" ismini "görkemli",
"depremle" ismini "şiddetli", "kazılar-
da" ismini "heyecan verici" sözcükleri
nitelemektedir. "Yerini" ismi de "ara-
sındaki" sıfatıyla belirtilmiştir. Bunların
tamamı sıfat tamlaması yapmıştır.
"Yapılan" sözcüğü ise kendi başına
niteleme sıfatı olan sıfat-fiildir, onu bir
sözcük nitelemez, o bir ismi niteleye-
bilir.

Cevap D

6. En az iki ismin meydana getirdiği söz
öbeğine isim tamlaması adı verilir. Tak-
sız ve belirtisiz isim tamlamalarında
başta gelen sıfat, isim tamlamasına
aittir. Belirtili isim tamlamasındaysa
başta gelen sıfat tamlamanın, araya
giren sıfat da tamlananın sıfatıdır. Öncü-
lün ikinci, dördüncü cümlelerinde
belirtili isim tamlaması yoktur. Üçün-
cü cümledeki "başının üzeri" belirtili
isim tamlamasıdır ama onun önüne
sözcük gelmemiştir. Beşinci ve altıncı
cümlelerdeki "yolun kıyısı, sonbaharın
renkleri" de benzer özelliğe sahiptir.
İlk cümledeki "gökyüzünün altı" be-
lirtili isim tamlaması olup başta gelen
"kocaman" sıfatı "gökyüzünün" sözcü-
ğünü nitelemektedir.

Cevap A

7. Bir isimden önce gelerek isme so-
racağımız "nasıl" sorusunun cevabı
olan sözcükler niteleme sıfatlarıdır,
bunlar isimleri niteleme göreviyle kul-
lanılır. Öncülde geçen "yoksul, ekolo-
jik, gelişmiş, yeni yeni" sözcükleri bu
özellikle sahiptir ama E seçeneğinde
verilen "amacı" isim olup "ile" edatıyla
birleşmiştir.

Cevap E

8. Öncüldeki numaralanmış sözcükleri
tek tek incelememiz gerekiyor. "Ufak
tefek" ikilemeden oluşan niteleme sı-
fatıdır. "Kızıl" renk bildiren niteleme sı-
fatı, "genç" basit yapılı niteleme sıfatı,
"önemli" ise birden fazla yapım eki
almış niteleme sıfatıdır. "Heyecanla"
sözcüğü "söz ediyor" birleşik fiilini du-
rum açısından belirleyen durum zarfı
olmuştur bu parçada.

Cevap C

9. Öncülde verilen numaralanmış ilk
sözcük, "bil" fiilinden türeyen "bilinç"
isimidir. Bu isim birinci çoğul kişi iyelik
ekini almıştır. İkinci sözcük "dur" fiilin-
den türeyen "durmadan" zarf-fiilidir.
Üçüncü sözcük "o" işaret sıfatıdır.
Son sözcük "çağ" isminden türeyen
"çağdaş" niteleme sıfatıdır.

Cevap A

10. Türkçede soru anlamı edat, zamir,
sıfat ve zarfla sağlanır. A seçeneğin-
de "kim", C seçeneğinde "neydi", D
seçeneğinde "kimden", E seçeneğin-
de "kime" sözcükleri soru zamiri olup
soru anlamı sağlamıştır. B seçeneğin-
deki "hangi öğrenci" ise soru sıfatıdır.

Cevap B

11. Niteleme ya da belirtme sıfatları sıfat
tamlaması kurarak kullanılır. A, B, C,
E seçeneklerindeki "Emprovize caz
yapan, önemli bir, bilinen akış, tek,
odaklandığımız, tüm, böyle, odaklanı-
lan, üst" sözcükleri sıfatlardır. D se-
çeneğindeki cümlede sıfat tamlaması
yoktur.

Cevap D

12. Fiil cümlelerinde işi yapan, yaptır-
an, oluş içinde bulunan sözcük özneldir.
Özne isim cümlelerinde yüklem konu
olur. Öncülün üçüncü cümlesinde gizli
özne olan "biz", beşinci cümlede de
"tabiat" sözcükleri sıfat olmayan öz-
nelerdir.

Cevap D

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Öncüldeki "yavaşça, artık, yeniden"
sözcükleri zarftır. "Kendiliğinden" söz-
cüğü de durum zarfı olmuştur. Ancak
"böylesi" sözcüğü sıfatıdır.

Cevap D

2. Bir sözcük çekim eki almadan isimden
önce gelerek onu işaret ederse işaret
sıfatı olmuştur. A seçeneğindeki "bu
sonuç" ifadesinde bu durum vardır.
Aynı sözcük çekim eki alırsa ya da
yalnız kullanılırsa işaret zamiri olmuştur.
B, C, D, E seçeneklerinde de bu
durum vardır.

Cevap A

3. Bir isimden önce gelerek isme so-
racağımız "nasıl" sorusunun cevabı
olan sözcükler niteleme sıfatlarıdır.
"Yeni" sözcüğü A, B, D, E seçenekle-
rinde niteleme sıfatı olmuştur. Bu söz-
cük fiil ya da fiilimsiyeye sorulacak "na-
sıl" sorusunun cevabı olduğu zaman
da durum zarfı olur. Buna aynı anda
fiil ya da fiilimsiyeye durum bakımından
belirleyen sözcük denir. C seçeneğin-
de "yeni" sözcüğü zarftır.

Cevap C

4. Kimi sözcükler cümledeki kullanımları-
na göre değişik sözcük türü olarak
görev alır. A seçeneğindeki "Hasta"
sözcüğü "hasta olduğu" söz öbeğinde
durum zarfıyken "hasta düşünceler
söz öbeğinde sıfatıdır. B seçeneğin-
deki "yalnız göğüslemen" örneğinde
zarf olan "yalnız" sözcüğü ikinci satır-
da "sadece" anlamıyla edat olmuştur.
D seçeneğindeki ilk "akşam" sözcüğü
zaman zarfı, ikinci "akşam" sözcüğü
isimdir. E seçeneğindeki ilk "nasıl"
sözcüğü soru zarfı, ikinci "nasıl" söz-
cüğü de soru sıfatıdır. C seçeneğin-
deki "bakır" sözcükleri iki örnekte de
benzetme ilgisi kurmuş ve aynı türde
kullanılmıştır.

Cevap C

5. Öncüldeki "İspanyol edebiyatının altın kalemi, insan tipi" isim tamlaması, "koy-ar-ken, özetti-yor-du" ünlü uyumuna uymayan ek, "kalemi, eseri, ölçüsü, tipi" üçüncü tekil kişi iyelik eki alan sözcüklerdir. "Öl-ü-m-süz" birden fazla yapım eki alan sözcüktür.

Cevap B

6. Belirtisiz isim tamlamalarında tamlayan sözcük tamlayan eki almaz ama tamlanan sözcük üçüncü tekil kişi iyelik eki (yaban kuşu) alır. Belirtili isim tamlamasındaysa ilk sözcük tamlayan eki alır. "Bir" sözcüğü yerine cümlede "tek" sözcüğünü getirebiliyorsak sayı sıfatı meydana gelir. Ama bu sözcüğü getiremeyip önüne "herhangi" sözcüğünü getirebildiğimizde belgisiz sıfat olmuştur bu sözcük. Buna göre isim tamlamamız sayı sıfatı almamıştır.

Cevap C

7. "Bir" sözcüğü "biri" şeklindeki kullanımında belgisiz zamir, A seçeneğindeki gibi "bir gün sonra" şeklindeki kullanımında sayı sıfatıdır. Bu sözcük B, D, E seçeneklerindeki "bir gün içinde, bir gün önceden, bir günlük yiyecek" kullanımlarında da sayı sıfatıdır. C seçeneğindeki "Bir (herhangi) gün mutlaka döneceğim." cümlesindeyse belgisiz sıfatıdır. "Bir" sözcüğü yerine getireceğimiz "tek" sözcüğü onu sayı sıfatı yapar. Önüne getireceğimiz "herhangi" sözcüğü de onu belgisiz sıfat konumuna getirir.

Cevap C

8. Öncülde verilen parçadaki altı çizili sözcükleri dil bilgisi açısından ele alacağız. İlkinde "bize" zamiriyle ilgili olan açıklama doğrudur. "Zorlanıyoruz" sözcüğü "zor" isminden türeyen bir fiildir, dönüşlülük zamiri "kendî" sözcüğüdür. Bu sözcüğün aldığı "-n" eki onu dönüşlülük fiili yapmıştır. "Sev-gi-miz-i" sözcüğü yapım ve çekim eki alarak cümlede belirtili nesne olmuştur. "İç-i-n-de" sözcüğü isim soyludur ve "-de" bulunma durumu ekini almıştır. "Yalnızların" sözcüğü tamlayan eki alarak isim olmuş adlaşmış sıfatıdır.

Cevap E

9. Öncül olarak verilen parçadaki "zamanlık" sözcüğü ilgi ekiyle türeyen sıfatıdır. "Renk renk ışık" söz öbeğinde ikileme niteleme sıfatı olmuştur. "Her" sözcüğü belgisiz sıfatıdır. "O gün" söz öbeğindeki "o" sözcüğü işaret sıfatı olarak görev almıştır. Sıra sayı sıfatları sayı sözcüklerine getireceğimiz "-inci, -ıncı, -uncu, -üncü" ekleriyle türer ve sayıların belirttiği ismin "kaçıncı" olduğunu gösterir. Öncüldeki parçada sayı sözcüğüne ve bu eke hiç yer verilmemiştir.

Cevap E

10. Bir bilge kişiyle konuşmayı anlatan cümledeki numaralanmış sözcükleri dil bilgisi açısından inceleyerek belirtilen sözcüklerin açıklamalarını değerlendirmemiz gerekiyor. "Nedir?" soru sözcüğü "niçin" anlamında olmadığı için soru zamiridir, "karşılığını" sözcüğü isim çekim eki de almış türemiş isimdir. "Tıpkı" sözcüğü durum zarfı olarak görev almıştır cümlede. "Gibi" sözcüğü hangi amaçla kullanılırsa kullanılsın benzetme edatıdır. "Bir bilge" söz öbeğinde "herhangi bir bilge" şeklinde kullanım olduğu için "bir" sözcüğü belgisiz sıfatıdır. Bu parçada sayı sıfatı yoktur.

Cevap B

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. İsim olmadıkları halde isim gibi kullanılabilen, isme ait her özelliğe sahip sözcüklere zamir denir. Zamirler isimler gibi çekim eki alabilir, cümlede zarf tümleci dışındaki ögeler olabilir; tamlamalarda görev alarak tamlama kurabilir. A seçeneğindeki "onlar" sözcüğü üçüncü çoğul kişi zamiridir. Balık avına insanlar gidebilir, isem ismi yerine kullanılmıştır bu seçenekte.

Cevap A

2. Öncüldeki numaralandırılmış cümleleri tek tek incelememiz gerekiyor. İlk cümledeki "en" sözcüğü derecelendirme zarfıdır. İkinci cümledeki "olduğu" sözcüğü sıfat-fiildir. Dördüncü cümledeki "gibi" sözcüğü edattır. Beşinci cümledeki "ama" sözcüğü de bağlaçtır. Üçüncü cümledeki "biri" belgisiz zamirdir. İnsan ismi yerine kullanılan "ben, sen, o, biz, siz, onlar, kendi" sözcükleri şahıs zamiridir ve cümlede böyle bir sözcüğe yer verilmemiştir.

Cevap C

3. Öncülde bulunan "nasıl bitkiler" tamlamasındaki "nasıl" soru sıfatı, "cumartesi, Bozdağ" birleşik isim, "birine" belgisiz zamir, "en" de üstünlük zarfıdır ama işaret zamiri yoktur.

Cevap C

4. Öncüldeki "kimi" sözcüğü belgisiz sıfat, "o zamanlar" sıfat tamlamasındaki "o" sözcüğü işaret sıfatı, "derin" sözcüğü niteleme sıfatı, "ben" kişi zamiridir. Ancak kimi ya da neyi anlattığı kesin olarak belli olmayan sözcük olan belgisiz zamir yoktur.

Cevap E

5. I. cümledeki "ve" bağlaçtır. II. cümledeki "gibi" edattır. III. cümledeki "dünyamız" 1. çoğul iyelik eki almış sözcüktür. V. cümledeki "kendilerini" dönüşlülük zamiridir. Ancak parçada işaret zamiri bulunmamaktadır.

Cevap D

6. Öncüldeki "o gece" tamlamasındaki "o" sözcüğü işaret sıfatıdır. "bir satranç" tamlamasındaki "bir" sözcüğü sayı sıfatıdır. "Onun" sözcüğü şahıs zamiridir. "Kendi" sözcüğü şahıs zamiri ve dönüşlülük zamiridir. Öncülde belgisiz sıfat vardır ama belgisiz zamir kullanılmamıştır.

Cevap D

7. Numaralanmış cümlelerle oluşan öncüldeki ikinci cümlede bulunan "kendi" sözcüğü dönüşlülük zamiridir. İşi kendi kendine yapma anlamı verir. Aynı yazılan "da, de" her zaman bağlaç olduğu için üçüncü cümlede bağlaç vardır. Altıncı cümlede bulunan "hiç" sözcüğü zarf türündedir. Yedinci cümlede bulunan "geldiği, gereken" fiilden türeyerek fiilimsi olan sıfat-fiillerdir. Beşinci cümlede zamir yoktur. Ama zarf-fiil, isim, işaret sıfatı, isim-fiil, belgisiz sıfat, fil vardır. Bu cümledeki "şey" sözcüğünün türü tartışmalıdır.

Cevap C

8. Öncüldeki "yazmadaki" sözcüğündeki "-ki" eki sıfat yapım ekidir. "Ya da" bağlaç, "bir roman" tamlamasındaki "bir" sözcüğü belgisiz sıfat, "alarak" sözcüğü zarf-fiildir. Ancak öncülde "kiminki, neyinki" sorusunun cevabı olan sözcükte bulunması gereken "-ki" eki (ilgi zamiri) kullanılmamıştır.

Cevap C

9. Zamirler isim değildir ama isme ait her özelliğe sahip olan sözcüklerdir. Öncüldeki "bazıları, birinin, diğerlerine, birbirleriyle" sözcükleri zamirlerdir. Ancak "tüm" sözcüğü belgisiz sıfatır.

Cevap E

10. İsim olmadığı hâlde isim gibi kullanılan ve isme ait her özelliğe sahip sözcüklere zamir denir. Öncüldeki "birinin" sözcüğü belgisiz zamir, "onun, size" sözcükleri kişi zamiri, "şunu" sözcüğü işaret zamiri, "kendi" sözcüğü de dönüşlülük zamiridir. Cevabı isim ya da zamir olan soru zamiri öncülde yoktur.

Cevap C

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Öncüde numaralanmış olarak verilen sözcükleri dil bilgisi açısından birer birer inceleyeceğiz. Birinci sözcük isim değildir, zarftır. İkinci sözcük çokluk bildiren zarf değildir, sıfattır. Dördüncü sözcük eylemin yönünü değil, zamanını bildiren bir zarftır. Beşinci sözcük iyelik eki değil, çokluk eki ve belirtme eki almış bir isimdir. Üçüncü sözcük "okunup" fiilimsisinin zarfıdır ve açıklama doğrudur.

Cevap C

2. Bir cümlede sorulacak olan "ne zaman" sorusu bizi daima zaman zarfına ulaştırır. A seçeneğindeki "çoğu kez", B seçeneğindeki "her zaman", C seçeneğindeki "akşama kadar", E seçeneğindeki "biraz sonra" söz öbekleri hep zaman zarfıdır. Ancak D seçeneğindeki "hızla" sorusu fiile sorduğumuz "nasıl" sorusunun cevabıdır ve bu cümlede durum zarfı olarak kullanılmıştır.

Cevap D

3. Numaralanmış olarak verilen öncüldeki parçanın numaralanmış cümlelerini seçeneklere göre değerlendirilmemiz gerekiyor. A seçeneğindeki "gökyüzü manzaralı ev, onca yıl" söz öbekleri sıfat tamlamasıdır. B seçeneğindeki "en" sözcüğü derecelendirme zarfıdır. C seçeneğindeki "tükenmeyen" sözcüğü sıfat-fiil, "öğrenme" sözcüğü isim-fiil, "olarak" sözcüğü zarf-fiillerdir. E seçeneğindeki "hafızasının canlılığı, yayımların yol hikâyeleri" söz öbekleri de isim tamlamalarıdır. D seçeneğinde işaret sıfatı yoktur, "tükenmeyen çalışma" niteleme sıfatıdır. "Dinlerken" sözcüğü de zarf-fiildir.

Cevap D

4. "Fena" sözcüğü A seçeneğinde "fena kokuyor", C seçeneğinde "fena burktum", D seçeneğinde "fena konuşmadı", E seçeneğinde "fena acıktı" şeklinde kullanılarak kendinden sonra gelen fiillere soracağımız "nasıl" sorusuna cevap olmuş ve durum zarfı görevi almıştır. B seçeneğindeyse "fena hâlde" söz öbeğinde "hâlde" isminin niteleme sıfatı olarak kullanılmış ve cevap olmuştur.

Cevap B

5. Zarflar, fiilleri ve fiilimsileri değişik açılardan belirleyen sözcüklerdir. Bize verilen parçadaki "azıcık" sözcüğü sıfat, "kadar" sözcüğü edat, "büyüğü" sözcüğü isim, "Nasıl" sözcüğü de zarftır. Buna göre de cevabımız ortaya çıkar.

Cevap B

6. Bir cümlede eylemin yapılış şeklini anlatan sözcükler durum zarflarıdır. Durum zarfları fiillere, fiilimsilere sorulacak olan "nasıl" sorusunun cevabıdır. A seçeneğindeki "kıpırdamak-sızın" sözcüğü de eylemin yapılışını belirtmektedir.

Cevap A

7. İkili dizelerden oluşan seçeneklerdeki altı çizili sözcüklerin hangisinin sözcük türü olarak diğerlerinden farklı olduğunu belirlememiz gerekiyor. A seçeneğindeki "sarı", B seçeneğindeki "ak", C seçeneğindeki "ela", D seçeneğindeki "mor" sözcükleri kendilerinden sonra gelen isimlerin niteliklerini gösterdiği için niteleme sıfatı olmuştur. E seçeneğindeki "olur" fiiline soracağımız "nasıl" sorusu bizi "yeşil" durum zarfına ulaştıracaktır.

Cevap E

8. Bir cümledeki yüklem sözcük türüne bakmaksızın, yüklemi zaman bakımından belirleyen sözcük, zaman zarfıdır. Yükleme soracağımız "ne zaman" sorusunun cevabıdır. A seçeneğindeki "ilkbahar geldiğinde", B seçeneğindeki "temmuz ayında", C seçeneğinde "yılın bu günlerinde", D seçeneğinde "o görkemli vadiye bakarken" söz öbekleri hep "ne zaman" sorusunun cevabı olup zaman zarfıdır. E seçeneğinde bu özelliğe sahip bir sözcük kullanılmamıştır.

Cevap E

9. A seçeneğindeki ilk "geç" sözcüğü sıfat, ikincisi zarf; B seçeneğindeki ilk "gece" sözcüğü isim, ikincisi zarf; C seçeneğindeki ilk "güzel" sözcüğü zarf, ikincisi sıfat; E seçeneğindeki ilk "delice" sözcüğü sıfat, ikincisi zarf olarak kullanılmıştır. Ancak D seçeneğindeki iki "çok" sözcüğü de miktar zarfı olarak kullanılmıştır.

Cevap D

10. Niteleme sıfatları isimden önce gelir. Zarflara fiilden önce gelmek zorunda değildir. A seçeneğindeki "umutsuzca" sözcüğü, B seçeneğindeki "sıkça" sözcüğü, D seçeneğindeki "masumca" sözcüğü, E seçeneğindeki "sertçe" sözcüğü küçültme eki alarak durum zarfı olmuştur. C seçeneğindeki "yüksekçe yer" söz öbeğindeki "yüksekçe" sözcüğü küçültme eki almış niteleme sıfatıdır.

Cevap C

11. Öncüde verilen uzun cümledeki "kendisi" sözcüğü dönüşlülük zamiridir. "Ettirmeye, girişini" sözcükleri isim-fiildir. "Ve, de" sözcükleri bağlaç olarak kullanılmıştır öncüde. Cümlede geçen "olarak, hissettirip" sözcükleri de zarf-fiildir. Yer ve yön bildiren "aşağı, ileri, beri" gibi sözcüklerin ek almadan fiil ya da fiilimsiden önce kullanılmasıyla yer ve yön zarfları oluşur ama bize verilen öncüde böyle bir kullanım yoktur.

Cevap B

12. Öncüde verilen "bakarak" sözcüğü "bak-arak" şeklinde türeyerek durum zarfı olan zarf-fiildir. Yine öncüdeki açıklamaya göre belirtilen edatın getirilmesi de karşılaştırma anlamı katabilir cümleye. D seçeneğindeki "Sen onlara bakarak daha çalışkansınsın." cümlesindeki "bakarak" sözcüğü yerine "göre" edatını getirmemiz cümlemin anlamını hiç değiştirmeyecektir.

Cevap D

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. "İle" sözcüğü yerine "ve" sözcüğünü getirebiliyorsak bağlaçtır. Bu sözcüğün yerine "ve" bağlacını getiremiyorsak edattır. A seçeneğinin ilk cümlesinde "ile" bağlaç, ikinci cümlesinde edattır. "Mi" hangi yerde ve hangi amaçla kullanılırsa kullanılsın edattır. B seçeneğinde de edat olarak kullanılmıştır. "Göre" sözcüğü her yerde edat, ayrı yazılan "de" sözcüğü her yerde bağlaçtır. "Ancak" sözcüğü yerine "sadece" sözcüğünü getiremediğimizde "ancak" sözcüğü edattır. E seçeneğinde de bu durum söz konusudur.

Cevap A

2. Öncül olarak verilen numaralanmış cümlelerdeki sözcükleri seçeneklere göre değerlendirmemiz gerekiyor. İlk cümledeki "kitapların kapağı" isim tamlamasıdır. İkinci cümledeki "açıklıkla" sözcüğü fiili etkilediği için durum zarfıdır. Üçüncü cümlemizdeki "Yerken" sözcüğü zarf-fiil olup bu cümleyi birleşik yapı bir cümle yapar. Dördüncü cümlemizdeki "görünmez" sözcüğü "-mez" sıfat-fiil ekini almıştır. Son cümlede edat türünde bir sözcüğe yer verilmemiştir.

Cevap E

3. Öncüldeki cümlelerin dolaylı tümleci "bu şehre ilk giren ve onu yeni baştan bir Türk şehri olarak kuran dedelerimizin yaşayışlarındaki halis tarafa" söz öbeğidir. Bu öbekteki "yaşayış" sözcüğü isim-fiil, "giren, kuran" sözcükleri sıfat-fiil, "ve" sözcüğü bağlaç, "olarak" sözcüğü de zarf-fiildir.

Cevap C

4. Öncüldeki parçanın ilk cümlesindeki "bulunan" sözcüğü sıfat-fiildir. Üçüncü cümlesindeki "açılmasına" sözcüğü ise isim-fiildir. Dördüncü cümledeki "olarak" sözcüğü zarf-fiildir. Son cümledeki "de" sözcüğü bağlaçtır.

Cevap B

5. Öncüldeki "onu" işaret zamiri, "edebî" niteleme sıfatı, "kendî" dönüşlülük zamiri, "ve" bağlaçtır. Cümlede benzetme edatı olan "gibi" sözcüğü yoktur.

Cevap C

6. "De" bağlacı cümleyle genellikle "başkaları, başka şeyler gibi, bile" anlamları katar. Kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır, ünlü uyumuna uyar ama ünsüz benzeşmesine uymaz. Sorumuzun A seçeneğinde "sen de gidersen" derken giden başkaları olduğunu, onlarla eşitlik kavramı içinde bulunduğunu göstermektedir.

Cevap A

7. Numaralanmış sözcükleri olan öncüldeki cümlemizdeki bu sözcüklerle ilgili olan açıklamalara bakacağız. "Mavi sular" tamlamasında "mavi" sözcüğü niteleme sıfatıdır. "Yan-ı-nda" sözcüğü üçüncü tekil kişi iyelik eki ve bulunma eki almıştır. "Üzerindeki" sözcüğünde bağlaç olan "ki" değil, sıfat yapım eki olan "-ki" kullanılmıştır. "Yıkık dökük" yakın anlamlı sözcüklerden oluşan bir ikilemedir. "-e kadar" sözcüğü yer, zaman kavramlarında sınırlama yapan bir edattir.

Cevap C

8. Bağlaçlar sözcükler ve cümleleri değişik anlam ilgileriyle bağlayan sözcüklerdir. A, B, D, E seçeneklerindeki "çünkü, de, yalnız, meğer" sözcükleri bağlaç görevi olan sözcüklerdir. C seçeneğindeki "sonra" sözcüğü ise zaman zarfıdır, bağlaç değildir.

Cevap C

9. Öncülde geçen "en, hayattayken, hep, daima" sözcükleri zarftır. "Sınırsız" sözcüğü ise kendinden sonra gelen "yenilik" sözcüğünü niteleyerek niteleme sıfatı olmuştur.

Cevap C

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Bir Japon yazar olan Murakami hakkında öncülde belirtilen cümledeki altı çizili sözcükleri dil bilgisi açısından değerlendireceğiz. "Kadar" benzetme edatı olup yer ve zamanda sınırlandırma, karşılaştırma anlamları da kababilir cümleye. "En" sözcüğü üstünlük zarflarındandır. "Gösteril-en" sözcüğü sıfat-fiil eki almıştır. "Ziyaret edip" yardımcı fiille oluşan birleşik sözcüktür. "Gerçek" isimdir, bu sözcük "gerçekleştirilen" şeklinde isimden fiil türetme eklerinden sonra sıfat-fiil eki almış gövdeden türeyen bir sözcüktür.

Cevap E

2. Bir fiilin aldığı kip eki kendi anlamında da başka kip anlamında da kullanılabilir. Bu durum anlatım bozukluğu sebebi değildir. "-yor" şimdiki zaman eki olup sözle işin aynı anda yapıldığını belirtir. Bu eki alan A, C, D, E seçeneklerindeki "adlandırıyor, oynuyor, sindiriyor, çıkıyorum" fiilleri geniş zaman anlamında kullanılarak anlam kaymasına uğramıştır. Aynı ek B seçeneğindeyse "Piri Reis . . . geliyor." şeklindeki kullanımında "gelmiş" anlamı kazanmıştır.

Cevap B

3. Türkçede "et, ol, eyle, buyur, kıl" sözcükleri yardımcı fiillerdir. A seçeneğinde "otururdu", B seçeneğinde "tutkunuydu", C seçeneğinde "pişirmektir", E seçeneğinde "başladı" sözcükleri yüklemidir. D seçeneğindeki "yardım ederdi" birleşik fiili yardımcı fiille oluşmuştur. Bu arada "et" sözcüğü kullanıldığı cümlede "fiyat, yapmak" anlamlarında kullanıldığı zamanlarda yardımcı fiil olma özelliğini kaybeder ve basit yapılı fiil olur.

Cevap D

4. Öncül olarak verilen uzun cümledeki sözcükleri dil bilgisi açısından değerlendireceğiz. "Gibi" sözcüğü benzetme edatıdır. "Varsayım, tutamayacağı, hiçbir, tutamaz" sözcükleri yapı bakımından birleşiktir. "Tutamaz, tutamayacağı" sözcükleri yeterli fiilin olumsuzudur ve birleşik yapılı sözcüklerdir. "Bin kez" tamlamasındaki "bin" sözcüğü sayı sıfatıdır. Öncüldeki cümlede ek fiil alan bir sözcük yoktur.

Cevap A

5. Bazı ekler eklendiği fiilde işin devamlı olarak yapılır olduğunu ortaya koyar. Bunun dışında sürerlik fiili, fiile getirilen "-kal, -dur, -gel" fiillerinin biriyile oluşur ve işin bir müddet devam ettiği, bir anda bitmediği anlamı verir. A, D, E" seçeneklerinde yüklem fiildir ama sürekli olarak yapıma anlamı taşımaz. A, C seçeneklerindeki yüklem ad soyludur. Ancak C seçeneğindeki "yapageldiğim" sözcüğü sıfat-fiil olarak işin devamlı olarak yapıma anlamı taşımaktadır.

Cevap C

6. Öncüldeki metinde bulunan "şöyle diyaloglar, on avro" söz öbekleri sıfat tamlamalarıdır. "Sefer sırasında olmuş kültürü" söz öbeği ise belirtisiz isim tamlamasıdır. "Kusura bakma" sözü de birleşik fiildir.

Cevap E

7. Öncül olarak verilen uzun cümledeki sözcükleri dil bilgisi açısından değerlendirmemiz gerekiyor. "Değerlendirebilmemizi de" ifadesindeki "de" bağlaçtır. "Hakkındaki" sözcüğündeki "-ki" eki sıfat yapım ekidir. Devrin, yalnız" sözcüklerinde ünlü düşmesi bulunmaktadır. "Kendi" sözcüğü ise dönüşlülük zamiridir. Sürerlik fiili, fiile getirilen "-ekal, -edur, -egel" fiillerinin biriyile oluşur ve işin bir müddet devam ettiği, bir anda bitmediği anlamı verir. Öncüldeki cümlede sürerlik birleşik fiiline yer verilmemiştir. Bu açıklamalara göre diğer seçenekler elenir ve C seçeneği cevap olur.

Cevap C

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

Pratik Bilgi:

Fiil kök ya da gövdelerinden türeyerek isim, sıfat, zarf olan sözcüklerdir fiilimsiler. Fiilimsiler cümlelerde yüklem dışında bir öge olduğunda yan yargı durumuna gelerek girişik birleşik cümle yapar. İsim ve sıfat-fiiller kullanıldıkları cümlede yüklem olarak da görev alabilir. Ancak zarf-fiiller yüklem olamaz.

1. Öncülde verilen dizelerdeki "bir" sözcükleri belgisiz sıfat olmuştur. "Gibi, ile" sözcükleri edattır. "Veda ediyor" yardımcı fiille oluşan birleşik fiildir. Fiil kök ya da gövdelerine gelen "-ma, -ış, -mak (mayışmak)" ekleriyle türeyerek isim görevi alan sözcüklere "**isim-fiil**" adı verilir. (Eylem adı) Öncülde verilen dördünlükte isim-fiil türünde bir sözcüğe yer verilmediği görülmektedir. Cümlelerdeki asıl yükleme temel yargı da denir. "**Temel yargı**" dışında cümlede kullanılan fiilimsiler de "**yan yargı**" olarak görev alır.

Cevap C

2. Bir fiilin kök ya da gövdesine getireceğimiz "-iver" fiili tezlik birleşik fiilini oluşturur, "uyaniver" de bunun örneğidir. "Silkinip" sözcüğü zarf-fiildir. "Kalkalım" sözcüğü de istek kipiyle çekimlenen fiildir. "Duruyunuz" fiili de şimdiki zaman eki almıştır. Öncüldeki parçada sıfat-fiil kullanılmamıştır ama isim-fiil bulunmaktadır. (gerçekleştirmenin)

Cevap C

3. Sıfat-fiiller sıfat ve isim tamlamaları içinde görev alabilir. A, B, C, D seçeneklerindeki "Taşların kovuklarında bitmiş sarı çiçekler, ayaklarının altından geçen suya, kocaman bir ekin yığının yanında çalışan ihtiyar kadın, kilo vermenin yolunu bıkmadan usanmadan arayanlar, sabah odaya girdiğimde yatağın yanına düşmüş bir kâğıt parçası" söz öbeklerinde sıfat-fiiller görev almıştır. E seçeneğinde böyle bir kullanım örneği bulunmamaktadır.

Cevap E

4. Fiilimsiler değişik yapıları fiillerden belirli eklerle türeyen sözcüklerdir. Bunlar kullanıldıkları cümlelerde isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olarak bölümlere ayrılır. İkinci cümledeki "ulaşan, üçüncü cümledeki "yazdıkları", beşinci cümledeki "dolaştığınızda, yazılardan" sözcükleri fiilimsi olan sözcüklerdir. Birinci ve dördüncü cümlede bir fiilimsi yoktur.

Cevap B

5. A, B, C, D seçeneklerinde bulunan "görünen, baktıkça, yaşamadığım, değiştirmeleri" sözcükleri fiilimsilerdir. E seçeneğindeki "dağıtacak" sözcüğü çekimli fiildir.

Cevap E

6. Fiilimsiler mutlaka fiillerden türer ve cümlede isim, sıfat, zarf görevlerinden birini yapar. A, B, C, D seçeneklerindeki "sandığımızdan, anımsamak, kapılmadan, hatırlatacak" sözcükleri fiilimsidir. E seçeneğindeki "olmuş" sözcüğü de çekimli fiildir.

Cevap E

7. Bir sözcük fiilimsiyse bir fiilin kök ya da gövdesinden türemek zorundadır. A seçeneğindeki "geçtikçe" sözcüğü zarf-fiil eki almış bir fiilimsidir. B seçeneğinde bulunan "yaşadığı", C seçeneğinde bulunan "bilinen" sözcükleri de sıfat-fiil eki alarak niteleme sıfatı olmuş fiilimsi örneklerdir. D seçeneğinde bulunan "sürdürme" sözcüğü isim-fiildir. E seçeneğinde bulunan "keşfetmiş" sözcüğü fiilimsi değildir, çekimli bir fiil olarak kullanılmıştır, yardımcı fiille oluşan bir birleşik fiildir.

Cevap E

8. Cümlelerimizde çok sık kullandığımız sözcüklerimizdir fiilimsiler. Hatta divan edebiyatında noktalama işaretleri kullanılmadığı için yargıların zarf-fiillerle birbirine bağlandığını bile bilmekte yarar var. Numaralanmış cümleleri bu açıdan değerlendirmemiz gerekiyor. Birinci cümledeki "ayırır, düşünebilmesi, edebilmesi" sözcükleri, ikinci cümledeki "düşünme, oluştururken" sözcükleri, üçüncü cümledeki "aldığı" sözcüğü, beşinci cümledeki "çözen, yapan, düşünmek" sözcükleri fiilimsi örneklerdir. Dördüncü cümlede fiilimsi türü bir sözcüğe yer verilmemiştir.

Cevap D

9. Niteleme görevi niteleme sıfatlarının ya da sıfat-fiillerindir oluşturduğumuz cümlelerde. Bu sözcükler isimlerden önce gelerek onları renk, biçim, durum bakımından niteler. "Katlanmış protein, ürettiği amiloid, incelendiği araştırmalar" söz öbeklerindeki ilk sözcükler niteleme görevi alan niteleme sıfatlarıdır. Bu sözcükler kendilerinden sonra gelen isme soracağımız "nasıl" sorusuna cevap verir. "Olduğu, benzediği" ise sıfat-fiil eki almasına rağmen yalnız kullanılarak adlaşmıştır ve bir sözcüğü niteleme durumları bulunmamaktadır parçada.

Cevap C

10. Sıfat-fiiller fiillerden türer ve niteleme sıfatı olur. Öncülün ilk cümlesindeki "kurulmuş", beşinci cümlesindeki "kalanlar, kavuran" sözcükleri sıfat-fiillerdir.

Cevap B

11. Fiilimsiler fiillerden türeyerek isim, sıfat ya da zarf olarak kullanılır. "Olarak" sözcüğü zarf-fiildir. "Yapacak, tükenmez, yaptığı, adayan" sözcükleri aldıkları ekten ve isimden önce gelmesinden dolayı sıfat-fiildir.

Cevap A

12. Öncülde geçen "genetik mühendisliği ve biyomedikal alan" bağlama grubu, "özelliğinden dolayı" edat grubu, "molekül olan yeşil floresan, çalışan araştırmacılar" sıfat-fiil grubu, "ihtiyaç duymadan" zarf-fiil grubudur. "Meydana gelmektedir, ilgisini çekmektedir" ise isim-fiil grubu değildir.

Cevap A

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Yapım ekleri sözcüklerin yapılarını ve anlamlarını değiştirir, türlerini değiştirebilir. Yapım eki alan sözcüğe "gövde" denir. Çekim ekleri de sözcüklerin cümledeki görevlerini belirler. "Görün-üş-ü, yan-sı-t-ıyor" sözcüklerinin aldığı son ekler çekim ekleridir. Daha önceki ekler de yapım ekleri olduğu için türemiş sözcüklerdir. "Altında, şakaklarının" sözcükleri sadece çekim eki, "saklamak" sözcüğü de sadece yapım eki almıştır. Bu açıklamalara göre de "görünüştü, yansıyor" sözcükleri hem yapım hem de çekim eki almıştır.

Cevap D

2. "Bağ" sözcüğü isimken "-la-n" ekini alarak fiil, "-tı" ekini de alarak isim olmuştur. Tek yapım eki alan sözcük gövdeyken "bağlantı" sözcüğü birden fazla yapım eki aldığı için gövdeden türeyen sözcük olmuştur. Ardından da üçüncü tekil kişi iyelik eki almıştır bu sözcük. "Ön" sözcüğü de "ön-em-se" şeklinde isimden isim, daha sonra da isimden fiil eki alarak gövdeden türemiştir. Bu sözcüğün aldığı duyulan geçmiş zaman eki de çekim ekidir. "Sonuna, yıllarından, onlardan" sözcükleri de sadece çekim eki almıştır.

Cevap B

3. Öncülde verilen dörtlüğün sözcüklerini seçeneklerde verilen eklerle göre değerlendirmemiz gerekiyor. "Uzağım, rüzgârdır" sözcükleri ad soylu olup ek fiil olarak yargı gücüne sahip olmuştur. "Gelmesen, azalacağım" fiillerinde şahıs eki bulunmaktadır. "Gibi" sözcüğü benzetme edatidir. "Şiirlerim" sözcüğü iyelik eki almıştır. Hiçbir sözcükte ilgi eki kullanılmamıştır. Belirtili ve zincirleme isim tamlamalarında tamlayan sözcüğün aldığı "-ın, in, -un, ün" eklerine ilgi eki de denmektedir.

Cevap A

4. Cümlede yapılan işi yapan açıkça belirsiz gerçek özne vardır ve fiil etken çatılıdır. Öncüldeki cümlede de etken fiil vardır. "Değişimin birey üzerindeki etkileri" söz öbeği belirtili nesne olup isim tamlamasından oluşmaktadır. "Etki, biçim, değişim, kullandığı" sözcükleri fiilden türeyen isimlerdir. "Eserlerinde, üzerinde" sözcükleri bulunma durum eki almıştır. "Eserleri, kullandığı, üzeri, etkileri" sözcüklerinde iyelik eki bulunmaktadır. Oysa E seçeneğinde bu bilginin aksi verilmektedir ve bu seçenek cevap olmaktadır.

Cevap E

5. Öncüldeki parçada bulunan numaralanmış sözcüklerin dil bilgisi açısından değerlendirmesini yapacağız. "Yapılan" sözcüğü sıfat-fiil yapım eki almıştır. "Tanı-ş-ma-y-ı" sözcüğü yapım ve çekim eki almıştır. "Reddetmesine" sözcüğünde ünsüz türemesi görülmektedir. "Ortaya koyuyor" sözcüğü yapıca birleşiktir. "Kalıtsal" sözcüğü fiilden isim yapma eki almıştır. Bu sözcük isimden fiil yapma eki almamıştır.

Cevap D

6. Belirtme durum eki "-ı, -i, -, -u, -ü" olup eklendiği sözcüğü belirtili nesne yapar ancak bu ek üçüncü tekil kişi iyelik ekiyle karıştırılabilir. Buna göre B seçeneğindeki "sahneleri" sözcüğü belirtme durum eki almıştır.

Cevap B

7. İyelik ekleri, isimlere gelerek isimlerin kime ya da neye ait olduklarını gösteren parçacıklardır. A, B, C, D seçeneklerindeki altı çizili sözcüklerde üçüncü çoğul kişi iyelik eki yoktur. E seçeneğindeki "sahip olduk-ları-n-ın" sözünde üçüncü çoğul kişi iyelik eki kullanılmıştır.

Cevap E

8. Yapım ekleri sözcüklerden yeni sözcükler türetmeye yarar. Seçeneklerdeki "sür-eç, var-lık, say-gı-lı, yet-erlik" sözcükleri yapım eki alarak yeni yapıya ve anlama ulaşmıştır. "Kendinden" zamiri ise sadece çekim eki almıştır. Bu ek de ayrılma durumu ekidir.

Cevap D

9. Öncüldeki "Çinlilerin" sözcüğü tamlayan eki almıştır. "Gülümsemesini" sözcüğünde belirtme durum eki, "dillerin" sözcüğünde çoğul eki, "üstünde" sözcüğünde bulunma durum eki vardır.

Cevap D

10. Kullandığımız sözcükler fiil ya da isim kökü olarak kendi aralarında ikiye ayrılır. A, B, D, E seçeneklerinde verilen "yerleş, ilerleyiş, yolculuk, hızlan" sözcüklerinin kökleri "yer, ileri, yol, hız" olup isimdir. C seçeneğindeki "baskı" sözcüğü "bas" fiili kökünden türemiştir.

Cevap C

11. Öncülde geçen "insan-ı, kurd-u, peynir-i, biz-i" sözcükleri belirtme durum ekini almıştır. E seçeneğindeki "karakter-i" sözcüğü ise tamlanan eki almıştır.

Cevap E

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Yapım ekleri sözcüklerin yapılarını değiştirir, bu arada türlerini değiştirebilir. Çekim ekleri de sözcüklerin görevlerini belirlemeye yarar. E seçeneğindeki "sağ-lığ-ı-n-a" sözcüğü hem yapım hem de çekim eki almıştır.

Cevap E

2. Kimi durumlarda bir ekin varlığı ya da yokluğu anlam olarak cümleye bir şey katmaz, cümleden bir şey eksiltmez. İsimlere geldiğinde isimlerin kime, neye ait olduğunu belirterek onların sahiplerini gösteren iyelik eki de A seçeneğindeki "kendisi" dönüşlülük zamirinde işlevsiz durumdadır. İyelik ekinin anlamını "kendi" zamiri karşıladığı için bu sözcükteki iyelik ekini attığımızda anlam değişmez.

Cevap A

3. Öncül olarak verilen parçada bulunan bazı sözcükleri dil bilgisi açısından değerlendirmemiz gerekiyor. A seçeneğindeki "hareket-leri-n-i" sözcüğü iyelik eki ve belirtme eki almıştır. B seçeneğindeki "vücut-u-n-un" sözcüğü tamlayan eki almıştır. C seçeneğinde bulunan "siyah-la-t" sözcüğü isimden fiil türetme ekleri almıştır. E seçeneğindeki "aç-ıl-ıyor-du" sözcüğü bir yapım, iki çekim eki almış bir fiildir. D seçeneğine "kurbağa" isminden "-la" ekiyle fiil, ondan da "-ma" ekiyle isim türetilmiştir.

Cevap D

4. Yapım eki almayan ya da başka sözcüklerle birleşmeyen sözcüğe kök denir. Yapım ekleri sözcüğün yapısını, anlamını değiştirir, türünü değiştirebilir. A, B, D, E seçeneklerindeki sözcükler basittir ama C seçeneğindeki "eleştirir" sözcüğü türemiştir.

Cevap C

5. Ayrılma durum eki "-dan, -den" cümlede değişik anlamlar kazanabilir. Bu eki alan A, B, C, E seçeneklerinde bulunan "kanserden, korkudan, ilgilenmediğinden, az olduğundan" sözcüklerinde sebep anlamı verirken D seçeneğindeki "takımından" sözcüğünde o gruba aitlik anlamı vermektedir.

Cevap D

6. Türkçede sözcükler fiil ve isim kökü olarak ikiye ayrılır. B, C, D, E seçeneğindeki sözcükler fiilden türemiştir. Ancak A seçeneğindeki sözcüğün kökü isimdir. (ara-lık)

Cevap A

7. Dilimizdeki bazı ekler isimden, bazı ekler de fiilden sözcük türetmeye yarar. "-ıntı, -inti, -untu, -üntü" örneğinde olduğu gibi bazı ekler de hem fiilden hem de isimden isim türü sözcük türetmekte kullanılır. Bu ek A, B, C, E seçeneklerindeki "buluntu, kuruntu, süprüntü, bozuntu" sözcüklerinde "bul, kur, süpür, boz" fiillerinden isim türetmiştir. D seçeneğindeki "bağıntı" sözcüğündeysen "bağ" isminden isim türetmekte kullanılmıştır.

Cevap D

8. Sözcükleri kök olarak fiil ve isim olarak ikiye ayırırız. İsimler de kendi aralarında isim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç ve ünlem olarak ayrılır. Sorudaki "et-ki-leş-im, es-in-len-erek, biçim" sözcükleri fiil kökünden türemiştir. "İş-lem-ci, yaş-a-n-ma" sözcükleri de isim kökünden türemiştir.

Cevap D

9. Yapım eki alan sözcükler türemiş yapıdır. Öncülde bulunan "ergenlik, diye, sanatçılar, gençleşirler" sözcükleri türemiş yapıdır. "Çekerler" fiili ise geniş zaman kip eki ve üçüncü çoğul kişi eki almış basit yapı bir sözcüktür.

Cevap B

10. Öncüldeki "kuramına, oluşumunun, sıcaklıklar, birleşmesini" sözcükleriyle ilgili açıklamalar doğrudur. Ancak "hazırladı" sözcüğü fiilden değil, isimden türemiştir. ("Hazır" isminden "hazırla", sonra da bilinen geçmiş zaman eki gelmiş.)

Cevap E

11. Öncüldeki I numaralı sözcük olan "zaman-ı" tamlayanı düşmüş isim tamlamasıdır ve aldığı ek de belirtme durum eki değil, tamlanan ekidir. Öncülde verildiği gibi "köyelerine" sözcüğü iyelik eki, "yapılmış" sözcüğü sıfat-fiil eki, "minderleri" sözcüğü çokluk eki, "taşınırlardı" sözcüğü de geniş zaman eki almıştır.

Cevap A

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Öncül olarak verilen numaralanmış cümleleri olan parçanın her cümlesinin öğeleriyle ilgili bir soru var ve bunu çözeceğiz. A, B, C, D seçeneklerindeki cümlelerin öğelerine ayrılışı ile ilgili olan bilgiler doğru olarak verilmiştir. Ancak beşinci cümle olan E seçeneğinde nesne kullanılmadığı için nesne olduğu bilgisi doğru değildir. Bekliyorlardı fiili geçişlidir ama cümlede nesne yoktur.

Cevap E

2. Öncülün ilk cümlesinin yüklemi ad soylu bir sözcüktür. Yüklem ad soylu bir sözcükse isim cümlesi ortaya çıkmıştır. İsim cümlelerinde de nesne olamaz. Bu bilgilere göre A seçeneğindeki "Tiyatro, toplumla birtakım ortak değerlerde birleşmek zorundadır." cümlesinde nesne yoktur.

Cevap A

3. İsim-fiiller yalın durumdayken cümlede rahatlıkla özne görevi alır. "Toprakla uğraşanları maddi açıdan desteklemek" söz öbeği bu cümlemin öznesidir. Bu söz öbeğinde bulunan "desteklemek" sözcüğü isim-fiildir ve diğer sözcüklerle oluşturduğu isim-fiil grubuyla bu cümlede özne görevi almıştır. Bu söz öbeğinde bulunan "uğraşanları" sözcüğü de adlaşmış sıfat-fiildir.

Cevap C

4. Niteleme ve belirtme sıfatları cümlelerde her tür öge olarak görev alma özelliğine sahip söz öbekleridir. A seçeneğinde bulunan: "Bireyin benliğini bütünüyle saran duygular, hayatın her alanında bireyin düşüncelerine yön verecek en temel etkidir." cümlesinin yüklemi "hayatın her alanında bireyin düşüncelerine yön verecek en temel etkidir." söz öbeğidir. Yüklem soracağımız "hayatın her alanında bireyin düşüncelerine yön verecek en temel etken olan nedir?" sorusu da bizi "Bireyin benliğini bütünüyle saran duygular" sıfat tamlamasına götürür ki bu söz öbeği de özne olur.

Cevap A

5. Geçişli fiiller nesne alabilir (ne, neyi, kimi sorularına cevap verebilir.). A, B, C, E seçeneğindeki fiiller geçişli olup nesne alabilir (okumuştum, almış, seyrettik, anlamamış). Ancak D seçeneğindeki "yürüyordu" fiili durum bildirir ve nesne alamaz. Bu seçenekteki "büyükannesi" sözcüğü de nesne değil, öznedir.

Cevap D

6. En az iki sözcükten oluşan isim tamlamaları cümlelerde her tür öge görevi alır. Nesne ise sadece yüklemi kılış fiili olan cümlelerde bulunabilir. A seçeneğindeki "trenin penceresinden", B seçeneğindeki "ailenin en küçüğüne" isim tamlamaları dolaylı tümleçlerdir. D seçeneğindeki "geçmiş günlerin özlemi", E seçeneğindeki "evinin bahçesi" isim tamlamaları da öznedir. C seçeneğindeki "sokak satıcılarının seslerini" zincirleme isim tamlaması da belirtili nesne olarak kullanılmıştır.

Cevap C

7. Türkçede cümleler basit, birleşik, sıralı ve bağlı olarak dört bölüme incelenir. Bir cümlede birden fazla yüklem birbirine virgül ya da noktalı virgülle bağlandığında sıralı cümle meydana gelir. Tek yüklem dışında bir yargı varsa da birleşik cümle oluşmuştur. Buna göre D seçeneğindeki cümlemiz sıralı değildir, birleşik ve devrik yapıdadır.

Cevap D

8. A seçeneğindeki sözcük bir söz öbeğinin parçası olarak dolaylı tümleç olmuştur. B seçeneğindeki sözler de benzer durumdadır. Üçüncü sözcük de "kendisine 20 metre yaklaştığında" şeklinde öge olur. Beşinci sözcük de "60 metre genişliğe" söz öbeği içerisinde. Dördüncü söz öbeği ise yalnız başına belirtili nesne olmaktadır.

Cevap D

9. Bir cümlede işin yapıldığı yeri belirten sözcük dolaylı tümleç olur. Dolaylı tümleçler yönelme, bulunma ve ayrılma durum eklerinden birini alarak "kime, neye, kaç, nerede, kimde, nerede, kimden, nereden" gibi sorularla bulunur. B seçeneğindeki "Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'ndeki bazı köylerde" söz öbeği de bu durumda dolaylı tümleç olarak karşımıza gelecek ve cevap olacaktır.

Cevap B

10. Numaralanmış olarak verilen A, B, C, D seçeneklerindeki açıklamalar doğrudur çünkü A seçeneğinde yüklem belirtili isim tamlamasıdır, B seçeneğinde soru sıfatı vardır, C seçeneğinde belgisiz zamir özne görevindedir. D seçeneğinin yüklemi isimdir ve bu cümle doğal olarak isim cümlesi olmuştur. Ancak E seçeneğindeki açıklama yanlıştır çünkü bu cümlede fiilimsi ve tek yüklem olduğu için giriş birleşik cümle özelliği söz konusudur.

Cevap E

11. Bir cümlede temel yargıyı oluşturan asıl yüklem dışında bir yan yargının bulunması durumunda o cümle A seçeneğinde olduğu gibi birleşik yapıdır. Bir cümlemin yüklemi fiil ise o cümle yüklemine göre fiil cümlesi olur (B seçeneğinde olduğu gibi). Üçüncü cümle zarf tümleci ve yüklemden oluşmuştur. Beşinci cümlede "vermeyi" isim-fiil, "yapıp" zarf-fiil aynı edat grubu içerisinde "gereğini zamanında yapıp son vermeyi başardığım için" şeklinde yer almıştır. "Mesleğime" sözcüğü D seçeneğinde dolaylı tümleç ama türemiş yapılmayıp basit yapılmış bir isimdir.

Cevap D

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. "Yapılandırıcı dil yaklaşımına göre dinleme (özne) gelişimsel ve etkileşimsel bir süreçtir (yüklem)." şeklinde özne ve yüklemden oluşmuştur öncülde bize verilen cümle. D seçeneğindeki cümle de bu cümleyle aynı öge dizilişine sahip olup diğer cümlelerin öge dizilişi öncüldeki cümleden farklıdır.

Cevap D

2. Ögeler konusundan değişik şekillerde sorular gelmektedir her düzeydeki sınavda. Bu sorunun öncülü olarak verilen cümle: "Eski otel odalarındaki not defterlerinde (dolaylı tümleç) en içten sırları açığa çıkararak düşünceler (özne) bulunabiliyordu (yüklem)." biçiminde öge dizilişine sahiptir. B seçeneğinde verilen cümle de: "O çardakla barakanın yanında (dolaylı tümleç) içinde kocaman kırmızı balıkların yüzüdüğü derin bir kuyu (özne) vardı (yüklem)." dizilişiyse öncülün öge dizilişine uymaktadır.

Cevap B

3. Bazı sorularda numaralanmış cümlelerden birinin öge dizilişini bulmamız gerekebilir. A seçeneğinde dolaylı tümleç var. B seçeneğindeki cümle gizli özne bulunmakta. C seçeneğinde belirtili nesne kullanılmış. E seçeneği de zarf tümlecisiyle başlıyor. D seçeneğindeki cümle ise: "Geçmişe ait düşünceler ve inançlar gibi çok önemli şeyler (özne) hemen hemen hiç iz bırakmadan yitip (zarf tümlecisi) gidebiliyor (yüklem)." öncülde verilen sıralamaya uygundur.

Cevap D

4. Anı niteliğinde bir cümle var ve bunun öğelerini bulmamız gerekiyor: "Ben on bir yaşındayken (zarf tümleci) babam (özne) beni (belirtili nesne) üç sene manın bulunduğu Şehzadebaşı semtine (dolaylı tümleç) götürdü (yüklem)." şeklinde öge dizilişine sahiptir.

Cevap C

5. Öncül olarak verilen "Modern şehir hayatının gün içerisinde onlarca kişiyle iletişime geçmeyi zorunlu kılan ve kişileri binlerce mesaja maruz bırakan yapısı (özne), insana (dolaylı tümleç) daha önce deneyimlemediği bir uyum sürecini (belirtili nesne) dayatıyor (yüklem)." öge dizilişindedir.

Cevap D

6. Öncülde verilen "Sırf kendi için okuyan, gezen, eğlenen bir aydın kendini yaşarken öldürmüyor mu?" cümlesinin yüklemi "öldürmüyor mu?"dur. Yükleme soracağımız "öldürmeyen kim?" sorusu bizi "Sırf kendi için okuyan, gezen, eğlenen bir aydın" söz öbeğine götürür ve onun özne olduğu ispatlanır. Özneye yükleme ortak olarak soracağımız "Sırf kendi için okuyan, gezen, eğlenen bir aydın kimi öldürmüyor mu?" sorusunun cevabı olan "kendini" sözcüğü belirtili nesne, "yaşarken" sözcüğü de zarf tümlecini oluşturur.

Cevap C

7. Bir cümle yüklemi oluş ya da durum fiiliyse, ek fiil alan ad soylu bir sözcükse o cümlede nesne olamaz. Bu cümle yüklemi de "boy gösteriyor" sözcüğüdür "onu" zamirini kabul edemez. Buna göre de verilen cümlede belirtili nesne olamaz.

Cevap C

8. Öncüldeki cümle: "Gözlerimi açtığımda (zarf tümleci), "saatim ve bozuk paralarım" (özne), "başucumdaki komodinin üzerinde (dolaylı tümleç), "garip bir ölü doğa resmi gibi" (zarf tümleci) duruyordu (yüklem)." şeklinde öge dizilişine sahip. B seçeneğindeki cümle de: "Sabah (zarf tümleci), annemle ben (özne) evin yanındaki parkta (dolaylı tümleç) bir iki saat (zarf tümleci) "yürümüşük (yüklem)." dizilişine sahiptir.

Cevap B

9. Cümlelerin temel öğelerinden dedimiz özne, her tür sözcükten oluşabilir. I numaralı cümlede "Avrupa Arkeologlar Birliği", II numaralı cümlede "her yıl başka bir Avrupa ülkesinde düzenlenen kongreler", IV numaralı cümlede "Avrupa Arkeologlar Birliğinin 20. yıl kongresi", V numaralı cümlede "İstanbul Teknik Üniversitesi" söz öbekleri öznelerdir. II. cümledeyse "kurum" sözcüğü özne olmuştur.

Cevap B

10. Cümlelerin temel öğeleri özne ve yüklemidir. Yüklemi fiil olmayan cümleler isim cümlesidir. İsim cümleleri genellikle özne ve yüklemden oluşur. I. ve II. cümleler bu özelliğe sahip olup özne ve yüklemden oluşmuştur: Birçok filmi kendi başına kurgulayan, sinema yapma sebebinin kurgu olduğunu söyleyen Akira Kurosawa'nın dikkat çeken en önemli özelliği (özne), geliştirdiği kendine has görsel dilidir. (yüklem) / Resim eğitimi aldıkdan sonra film endüstrisine giren Kurosawa'nın sinemasını eşsiz kılan (özne); hareket, ışık ve rengin kusursuz ahengidir. (yüklem)

Cevap A

11. "Kramofor adı verilen pigment molekülleri fotosentez sırasında güneş enerjisini tepkime merkezlerine hızlı taşıdığından güneş enerjisinin hemen hepsi arada hiç ısı kaybı olmadan kimyasal enerjiye dönüşür." cümlesinde "Kramofor adı verilen pigment molekülleri fotosentez sırasında güneş enerjisini tepkime merkezlerine hızlı taşıdığından" söz öbeği zarf tümlecidir. Bu cümle yüklemi "güneş enerjisinin hemen hepsi", "arada hiç ısı kaybı olmadan" ikinci zarf tümleci, "kimyasal enerjiye" yer tamlayıcısı, dönüşür " sözcüğü de yüklemidir. Zaten yüklem geçişli bir fiil değildir ve bu nedenle A, B seçenekleri hemen elenir.

Cevap E

3. Öncüldeki ilk cümle özne ve yüklemden oluşmuştur. İkinci cümlemiz: "İnanların bildikleri yerlerden kalkıp bilmedikleri fakat merak ettikleri yerleri gidip görme arzusu (özne), onlara (dolaylı tümleç), yeryüzünün meçhul yerlerini öğrenme ve keşfetme yolu" (belirtili nesne), açmıştır (yüklem)." öge dizilişine sahiptir. Üçüncü cümlede zarf tümleci vardır. Dördüncü cümle zarf tümlecileyle başlamıştır, son cümle de zarf tümlecileyle başladığı için bu cümleler cevap olamaz.

Cevap B

4. Cümlelerin en önemli ögesi olan yüklem her türden sözcükten oluşabilir. A, B, C, D seçeneklerinde sıfat tamlamaları ek fiil olarak yüklem olurken E seçeneğinde "sürecin en önemli adımıdır" belirtili isim tamlaması araya sözcük olarak yüklem olmuştur.

Cevap E

TEST - 3

ÇÖZÜMLER

1. Cümle yüklemi "-i, -n" çatı eklerini biri yoksa ve cümlede gerçek özne varsa cümle etken çatılıdır. "Romanı sinemaya uyarlamaya çalışan yönetmen" söz öbeği öznedir. Yüklemi sonda olduğu için kuralıdır ve fiil olumsuzluk eki almadığı için cümle olumludur. "Gül-ün Ad-ı, roman-ı, kitab-ın-ı, senaryo-su" benzeri birçok sözcük sadece çekim eki almıştır. Ancak cümledeki "yazmışsınız, tutmuşsunuz, dedi" fiilleri geçmiş zamanla çekimlenmiştir.

Cevap E

2. Geçmişte yayımlanan dergileri konu edinen parçanın numaralanmış cümleleriyle ilgili bilgileri değerlendireceğiz. "Çılgınca" sözcüğü fiile sorulan "nasıl" sorusunun cevabı olduğu için zarftır. "Etmek sözcüğü yardımcı eylem olup üçüncü cümle yüklemi kullanılmıştır. Dördüncü cümledeki "bilemem" fiili "bilebilirim" yeterlik fiilinin olumsuzudur. Beşinci cümledeki "ama, bile" sözcükleri bağlaçtır. İkinci cümleye öncülde belirtildiği gibi değil, belirtili nesne ve yüklemden oluşmuştur.

Cevap B

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Çatı sadece fiil cümlelerinde aranır. Yüklemi isim ya da isim soylu sözcük olan bir cümleye isim cümlesi denir, bu cümleler de çatı açısından incelemez. Verilen sorunun A, C, D, E seçeneklerinin yüklemeleri "söyledi, kapatmıştı, anlaşılmadı, gelecekti" sözcükleri olup bunlar fiildir. Bu seçeneklerde çatı aranır. B seçeneğinin yüklemi "belliydi" sözcüğü olup bu sözcük ek fiil alarak yüklem olmuş bir isimdir.

Cevap B

2. Numaralanmış olarak verilen parçanın birinci cümlesindeki "doğduğum, olan" sözcükleri sıfat-fiildir. İkinci cümlenin yüklemi olan "anımsarım" fiili etken ve geçişlidir. Bu cümlede gerçek özne vardır, fiil nesne alabilir. Üçüncü cümledeki "ile" sözcüğü araç ilgisini kurduğu için edattır. Son cümledeki "o günler" işaret sıfatıdır. D seçeneğinin yüklemi ise geçmiş zaman değil, geniş zamanla çekimlidir.

Cevap D

3. Öncüldeki ilk cümlenin yüklemi isim soylu olduğu için isim cümlesi, ikinci cümlede ise yüklem fiil olduğu için fiil cümlesi olmuştur. "Uyanıvermek" aynı anda tezlilik birleşik fiildir. "Yaş-ılan" sözcüğü isimden türemiş fiildir. "Kendi" sözcüğü ise dönüşlülük zamiridir. "Uyanıveriyor" fiili nesne alamayacağı için geçişli çatıda değildir.

Cevap D

4. Bilgisayar teknolojisi konulu öncüldeki cümledeki bazı sözcükleri incelememiz gerekiyor. "Teknolojisi, yaratacağı, hazzı" sözcüklerinde iyelik eki vardır. Tadamayacaktır fiili geçişlidir, geçişsiz çatılı bir fiil kullanılmamıştır. "Okumanın" sözcüğünde isim-fiil eki vardır. "Bilgisayar teknolojisi" söz öbeği ise belirtisiz isim tamlamasıdır. "İleriki yaşlar, yetişen kuşaklar, tanışan insanlar" söz öbekleri ise sıfat tamlamalarıdır.

Cevap B

5. Geçişli fiiller nesne alabilir (ne, neyi, kimi sorularına cevap verebilir.). Geçişli bir fiile getireceğimiz "-r, -t, -tır" çatı ekleri bu fiilleri ettirgen yapar. Ettirgen fiillerde özne işi yapmaz ama başkasına yaptırır. A seçeneğindeki "kaldır" fiili de bu eklerden alarak "kaldırt" olmuştur.

Cevap A

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Sıralı cümlelerde ortak öge bulunmaması durumunda bağımsız sıralı cümleler oluşur. B seçeneğinde "o", C seçeneğinde "ben" gizli özneleri, D seçeneğinde "Ali", E seçeneğinde "müşteri" özneleri ortak olarak kullanılmıştır. Bu cümleler bağımlı sıralı cümle olmuştur. A seçeneğindeyse hiçbir öge ortak olmadığı için bu cümleye bağımsız sıralı cümle deriz.

Cevap A

2. İlk cümlenin yüklemi olan "gel-ir-miş" fiili geniş zamanın rivayetiyle çekimlenmiştir. İkinci cümlede "olmadıklarından, çalışarak" fiillimsileri olduğu için bu cümle yapı bakımından birleşiktir. "Bul-un" fiili, fiilden türemiştir ve üçüncü cümlenin yüklemidir. Son cümledeki "hâlen" sözcüğü zarf tümlecidir. Dördüncü cümle yapısına göre sıralı değildir, birleşik yapılıdır.

Cevap D

3. İlk cümlenin tıpkak işaretli içerisindeki bölümü belirtisiz nesnedir, yüklemi de fiildir. "Takas edilecek kitaplar" sıfat tamlamasıdır ve üçüncü cümlenin nesnesidir, cümle de bu nedenle yapı bakımından birleşiktir. Dördüncü cümledeki "kendi kitaplarından birini" isim tamlamasıdır ve nesnedir. Beşinci cümledeki "kampanya" ismi ek eylemle çekimlenmiştir. İkinci cümledeyse belirtili nesne, zarf tümleci ve dolaylı tümleç de vardır.

Cevap B

4. Cümlenin yüklemi fiilse ve "-ma" olumsuzluk ekini almışsa olumsuzdur. İlk cümle buna uygundur. İkinci cümlede "Cicero" "över, yüceltir, adlandırır" yüklemelerinin ortak öznesi olduğundan dolayı bağımlı sıralı cümle oluşmuştur. Dördüncü cümlenin yüklemi sondadır ve olumludur, kurallıdır bu nedenle cümle. Son cümlede "yaşlılık" öznesi yüklemden sonra geldiği için devriktir ve isim cümlesidir. Üçüncü cümlede birleşik yapılı olma özelliği yoktur çünkü tek yargı vardır. Bu nedenle basit cümle olmuştur.

Cevap C

5. Yüklemi fiil olan cümlelere fiil cümlesi denir. Birinci cümlenin yüklemi isimdir, fiil değildir. İkinci cümledeki "tanıtmak" sözcüğü isim-fiildir. Üçüncü cümledeki "az çok" karşıt anlamlı ikilemesi de zarftır. Dördüncü cümledeki "genç sanatçılar" söz öbeği sıfat tamlamasıdır. Son cümlenin yüklemi olan "düş-er" fiili geniş zamanla çekimlenmiştir.

Cevap A

6. Öncüdeki metinde bulunan "türlü türlü, renk renk, büyüklü küçüklü" söz öbekleri ikilemelerdir. Sonndan bir önceki cümlede bulunan "gibidir" sözcüğü benzetme yapmaktadır. "Vızıltı" sözcüğü işitme duyusuyla ilgili bir ayrıntıdır. Bir şeyi olduğundan çok fazla ya da az göstermeye "abartma" denir. "Bahçenin yanından geçemezsin, bozkırın bütün arıları gelmiş." cümlelerinde abartma vardır. Parçada devrik cümleye yer verilmemiştir çünkü bütün cümlelerin yüklemeleri sonda bulunmaktadır.

Cevap E

7. Bir cümlenin öge sıralamasında yüklem yer önemlidir. Yüklemi sonda bulunup yükleminden sonra bir öge bulunmayan cümlelere kurallı (düz) cümle adı verilir. Yükleminden sonra en az bir öge varsa buna da kuralsız (devrik) cümle denir. Yüklemi ad soylu bir sözcük olan cümleler isim cümlesidir. Yüklemi basit, türemiş ya da birleşik fiil olan cümleler de fiil cümlesidir. Mağazalar konulu numaralanmış cümleleri incelediğimizde A, B, D, E seçeneklerindeki yüklemeler (incelemiyor, merak sarmış, yapabilir, gerekiyor) fiildir. C seçeneğindeki yüklemse isimdir.

Cevap C

8. İsimler, sıfatlar, zamirler, edatlar, bağlaçlar ve ünlemler bir cümlede ek fiil olarak yüklem olabilir. Bu durumda yüklemnin sözcük türüne göre isim cümlesi ortaya çıkar. Yüklemi fiil olan cümlelere de fiil cümlesi denir. Birinci cümlede "görünür" sözcüğü yüklemidir ve fiildir. İkinci cümlenin yüklemi (perişandır.) ek fiille çekimlenen ad soylu sözcüktür. Diğer cümlelerin yüklemeleri de fiildir.

Cevap B

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Öncüdeki ilk cümlenin yüklemi (vardır) ad soylu bir sözcük olduğundan bu cümle yüklemine göre isim cümlesidir. Birden fazla cümle birbirine aralarındaki anlam ilgisi nedeniyle virgül ya da noktalı virgülle bağlanarak sıralı cümle yapar. İkinci cümlemiz yapıcı sıralıdır. Üçüncü cümle biçimce ve anlamca olumludur. Dördüncü cümlede yüklem dışında fiillimsi olduğu için birleşik cümle ortaya çıkmıştır. Son cümlede ara söz yoktur.

Cevap E

2. "Getirirdi" fiili ilk cümlenin yüklemi olup geniş zaman eki almıştır ve cümlede başka yargı olmadığı için bu cümle yapıcı basittir. İkinci cümledeki "sabahın erken saatlerinde" söz öbeği zarf tümlecidir, "karşıladığımız, algıladığımız" sıfat-fiilleri de birleşik cümle yapmıştır. Üçüncü cümlenin yüklemi sonda olduğu için bu "bezendir, sohbetler edilirdi." yüklemeleri birbirine virgülle bağlanarak sıralı cümle kurmuştur ve cümle anlamca olumludur. Son cümle sürelik fiiliyle değil, tezlilik fiiliyle oluşturulmuş girişik cümledir.

Cevap E

3. Cümleler yüklemine göre incelendiğinde yüklemelerin sözcük türüne bakılır. Yüklemi fiil olan cümlelere fiil cümlesi, fiil olmayan cümlelere de isim cümlesi adı verilir. Birinci, ikinci ve beşinci cümlelerin yüklemeleri fiildir (parlıyordu, yalıyordu, zorlandık). Üçüncü ve dördüncü cümlelerin yüklemeleri ek fiil almış isimdir (karanlıktı, sessizdi; buzluysa, kaygandı).

Cevap C

4. Türkçede cümleler basit, birleşik, sıralı ve bağlı olarak dört bölümde incelenir. Bir cümlede birden fazla yüklem birbirine virgül ya da noktalı virgülle bağlandığında sıralı cümle meydana gelir. Tek yüklem dışında bir yargı varsa da birleşik cümle oluşmuştur. B seçeneğindeki bu cümle yapı bakımından birleşik değil, sıralı sıralıdır. Özneleri de farklıdır. (hikâye, ben)

Cevap B

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. "Ağız" sözcüğü çekim eki alınca ünlü düşmesine uğrayarak "ağzını" olmuştur. "Hafifçe, ilişti, çekiştirdi, söylüyormuşçasına" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi vardır. Bir fiildeki şimdiki zaman ekinin (-yor) kendisinden önce gelen "-a, -e" geniş ünlülerini "ı, i, u, ü" dar ünlülerine dönüştürmesine ünlü daralması denir. Parçada "söylüyormuşçasına" sözcüğünde daralma vardır. "Az-ı-cık" ise ünlü türemesi görülen sözcüktür. "P, Ç, T, K" ünsüzlerinin "B, C, D, G, Ğ" şeklinde dönüşmesi olan ünsüz yumuşaması öncüldeki parçada yoktur.

Cevap D

2. "Çocukluğum" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır. "Uçurtmuştu" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi, "şehirin, göğsüm" sözcüklerinde ünlü düşmesi bulunmaktadır. Ünsüz harfle biten bir sözcükten sonra ünlü harfle başlayan bir sözcük geldiğinde sözcüğün sonundaki ünsüzü ünlüyle başlayan sözcüğün başında gibi okumaya "ulama" denir. "Bir uçurtma, şehrin üstünde" sözcüklerinde ulama vardır. "Ne" sözcüğündeki, "de, ye" fiillerindeki kaynaştırma harfinin ya da bir fiildeki şimdiki zaman ekinin (-yor) kendisinden önce gelen "-a, -e" geniş ünlülerini "ı, i, u, ü" dar ünlülerine dönüştürmesine ünlü daralması denir. Öncülde daralma yoktur.

Cevap E

3. Soruda verilen metindeki "ağzına, aklını" sözcüklerinde ikinci hecedeki dar ünlü harf düşmüştür. "Ufak-cık" sözcüğünde de "k" ünsüzü küçültme ekiyle karşılaştığında düşen harf olmuştur. "Veremiyor, fark edemiyor, bulamıyor" fiillerinde ünlü daralması, "özgürlüğüne, sineğe, girdiği" sözcüklerinde yumuşama yapılmıştır ama ünsüz benzeşmesi yoktur.

Cevap E

4. Küçültme eki olan "-cık" "küçük" sözcüğüne gelerek "küçücük" olmuş ve ünsüz düşmesi olmuştur. "İlerledikçe" sözcüğünde ünlü düşmesi vardır. "Hazzi" sözcüğünde ünsüz türemesi görülmektedir. "Bıraktığı, ilerledikçe, olmuştu, çoktan, götürmüştü" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi (ünsüz sertleşmesi) vardır. Öncülde ünlü daralması örneği yoktur.

Cevap C

5. Öncülde bulunan "zenginliğinin" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır. "Hükmetmek" sözcüğünde ünlü düşmesi, "zenginliğinin ölçütü, sahip olunan, yüzüylün ikinci, bilimsel araştırma" sözcüklerinde ulama vardır. Ünsüz harfle biten bir sözcükten sonra ünlü harfle başlayan bir sözcük geldiğinde sözcüğün sonundaki ünsüzü ünlüyle başlayan sözcüğün başında gibi okumaya ulama denmektedir. "Hükmetmekten, değişti" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) görülmüştür. Öncülde ünlü türemesi yoktur.

Cevap E

6. Öncül olarak verilen metindeki "gök" sözcüğü yönelme ekini alarak yumuşamaya, "selamlyor" sözcüğü daralmaya, "şehirin" sözcüğü ünlü düşmesine uğramış "Küçücük" sözcüğünde de küçültme eki ünsüz düşmesi oluşturmuştur. Öncülde ünsüz benzeşmesi örneği yoktur.

Cevap E

7. "Beniz" sözcüğü "-e" isimden fiil yapım ekini aldığı anda "i" ünlüsünü kaybeder. Bu durumda bu sözcükte önce ünlü düşmesi meydana gelir. Her ünlü düşmesi, aynı anda bir hece düşmesidir. "Benze" fiil de sıfat-fiil yapım eki "-en" alınca araya kaynaştırma harfini alır. Çünkü Türkçede iki ünlü harf yan yana gelemez.

Cevap D

8. "Çevir" fiili "-e" yapım ekini alınca bir hece kaybederek "çevre", "ayır" fiili "-ıl" fiil yapım ekini aldığı anda ünlü kaybederek "ayrıl", "kısım" sözcüğü "-i" iyelik ekini aldığı anda ünlü düşmesine uğrayarak "kısımlı", "kivir" fiili "-ım" fiilden isim yapma ekini alarak "kivirim" olmuştur. Açıklaması yapılan bu sözcüklerin tamamında ünlü düşmesi bulunmaktadır. "Yolları" sözcüğünde bir ses olayı yoktur.

Cevap E

9. Bazı durumlarda sözcüklerin aldığı çekim ya da yapım ekleri, sözcük birleşmesi ünlü harf düşmesine neden olur. "Beniz-et, oyun-a-yan, ayır-ıntı, çevir-e-y-i" sözcükleri ünlü düşmesine uğrayarak "benzet, oynayan, ayrıntı, çevreyi" olmuştur. "İşitilen" sözcüğünde bu durum söz konusu değildir.

Cevap E

10. Öncüldeki parçada geçen "dar-a-cık" sözcüğünde ünlü türemesi, "oynadığı, olduğu, varlığını, geleceğe, edebileceğine" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması, "dönüştüren, iyileştirmeyi, gelecekte" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi, "nasıl, şehri" sözcüklerinde ünlü düşmesi vardır. Ama bu parçada daralma yoktur.

Cevap D

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Öncüldeki "metnin" sözcüğünde (metin-in) ünlü düşmesi, "tenkidi" sözcüğünde ünsüz yumuşaması (tenkit-i), "geçmiş-ten" sözcüğünde benzeşme, "diyebiliriz" sözcüğünde daralma (de-y-ebiliriz) vardır. Ancak ünsüz düşmesi yoktur.

Cevap B

2. Öncül olarak verilen parçadaki "vücutu" sözcüğünde ünsüz yumuşaması, "oluştururken, sahiptir" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi, "kırıvrımlı" sözcüğünde ünlü düşmesi, "küçücük" sözcüğünde de ünsüz düşmesini örneklemiştir. Ancak parçada "-a, -e" düz ünlülerinin daralması örneği yoktur.

Cevap E

3. Öncüldeki "hapsedildiği" sözcüğünde ünlü düşmesi ve ünsüz değişimi, "sıcacık" sözcüğünde ünsüz düşmesi, "limonlukta" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi ya da ünsüz sertleşmesi yapılmıştır. Ancak ünlü daralması örneği yoktur.

Cevap D

4. "Alnıma" sözcüğünde ünlü düşmesi, "sıkça, sardıkça" sözcüklerinde ünsüz benzeşmesi oluşmuştur. "Ağla" fiili şimdiki zaman ekini alarak "ağlıyordum" olmuş ve ünlü daralması meydana gelmiştir. "Kalbimi" sözcüğünde de ünsüz değişimi ya da ünsüz yumuşaması söz konusudur. Öncülde ünsüz düşmesi yoktur.

Cevap D

5. "Oyun" sözcüğü isimdir, "-a" eki isimden fiil türetmeye yarayan bir yapım eki olup burada "oyun-a" şeklinde kullanılmayacağı için "oyna" şeklini alırken ünlü düşmesi meydana gelmiştir. Bu sözcüğe gelen sıfat-fiil eki "-acak" da ünlü harfle başlayan bir ek aldığı için ünsüz yumuşamasına uğrayarak "oynanmayacağını" şeklini almıştır.

Cevap E

6. Fiillerdeki şimdiki zaman ekinin kendisinden önce gelen "-a, -e" geniş ünlülerini "ı, i, u, ü" dar ünlülerine dönüştürmesine "ünlü daralması" denir. "Anlamıyorum" sözcüğü buna örnektir. Fiilin aslı "anlama-yor" şeklindedir. Bu parçada ünlü düşmesi, ünsüz türemesi, ünsüz yumuşaması yoktur.

Cevap A

7. "Sevmiyordun" fiilinin aslı "sevme-yordun" şeklinde olup daralma görülmektedir. "Sevdiğin" sözcüğü "sevdik-in" iken ünsüz yumuşamasına uğramıştır. "Fikrimce" sözcüğünde ünlü düşmesi bulunmaktadır. Aslı "fikir-im-ce" sözcüğüdür. "İpince" sözcüğünde ünsüz türemesi görülmektedir. Dizelerde ünsüz benzeşmesi yoktur.

Cevap A

8. P-Ç-T-K harflerinin biriyle biten bir sözcüğe ünlü harfle başlayan bir ek geldiğinde sondaki ünsüzün değişerek "b-c-d-g/ğ" olmasına ünsüz yumuşaması denir. "Yorgunluğu" sözcüğünde bu örneklenmiştir. F-S-T-K-Ç-P ünsüzleriyle biten bir sözcüğe ünlü harfle başlayan bir sözcük gelecekse c-d-g gelmeyip ç-k-t harflerinin birinin gelmesine ünsüz benzeşmesi denir. "Uzakta" sözcüğünde bu durum vardır. "-A,-e" ile biten bir fiile -yor eki geldiğinde bu harflerin -ı, -i, -u, ü harflerinin birine dönüşmesine ünlü daralması denir. "Etkiliyor" fiilinde daralma vardır. Tek heceli olup ünsüz harfle biten bazı yabancı sözcüklere yardımcı fiil geldiğinde sondaki ünsüzün ikizleşmesi ünsüz türemesidir. "Hisset" sözcüğünde ünsüz türemesi yoktur.

Cevap A

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Birden fazla sözcükten oluşan coğrafî yer adlarının her sözcüğünün ilk harfi büyük harfle başlatarak yazılır. Belli bir tarihi gösteren gün ve ay isimleri de büyük harfle başlar. Ancak buradaki "ay, günü" gibi sözcükleri büyük harfle başlatamayız. "28 Ekim günü" olması gerekirken "28 Ekim Günü" yazılarak iki numaralı sözde yazım yanlış yapılmıştır. "Şükran borcu, Gökova'ya" sözcüklerinin yazımı doğrudur. (28 Ekim günü)

Cevap C

2. Yazım kurallarını ülkemizin Türk Dil Kurumu belirler, bizler de bu kurallara uyarak yazım yanlış yapmamaya çalışırız. Burada önemli olan doğru bildiğimiz yanlış uygulamalardır. Örneğin beşinci sözcük olarak verilen "ünvan çoğu kişi tarafından yanlış kullanılan bir sözcüktür, sözcüğün doğrusu "unvan" olmalıdır.

Cevap E

3. Öncüde verilen "antik kalıntı, Dünyanın Yedi Harikası, Romalılar, Baltalı Kapı" sözlerinin yazımı yazım kurallarına göre doğrudur. Köy, şehir, kasaba, ülke isimleri büyük harfle başlatarak yazılır. "Milas" doğru yazılmıştır ancak "İlçesi" sözcüğü "ilçesi" şeklinde yazılmalıdır.

Cevap A

4. Devlet adları (Pers İmparatorluğu) büyük harfle başlanarak yazılır. "Libya çöllerinden" sözü de doğru yazılmıştır. Yardımcı fiille oluşan birleşik sözcüklerde ünlü düşmesi varsa bitişik yazılacağı için "hükmetti" sözcüğünün yazımı da doğrudur. "Hiçbir şey" sıfat tamlaması da doğru yazılmıştır. Ancak insan isimleriyle kullanılan unvan sözcükleri büyük harfle başlanarak yazılacağı için "büyük İskender" yanlış yazılmıştır, doğrusu "Büyük İskender" olmalıdır.

Cevap D

5. Yazım kurallarını ülkemizin Türk Dil Kurumu belirler, biz de o kurallara uyarak yazılarımızı oluşturduğumuzda yazdıklarımız daha anlaşılır olur. "90 km'lik, Beyşehirli, Manavgat Şelalesi, yüz ölçümünün" sözcükleri doğru yazılmıştır. Ancak "yer altı" sözcüğü bitişik yazılarak yazım yanlış ortaya çıkmıştır.

Cevap C

6. Dilimize yerleşen ve yanlış kullandığımız kimi sözcüklerle ilgili bir yazım kuralı sorusu var. Öncüde verilen "arkeologları, stratejik, objelerin, figürle-riydi" sözcüklerinde bir yazım yanlışlığı yoktur ama "aksesuar" şeklinde yazılması gereken "aksesuar" sözcüğü yanlış yazılmıştır.

Cevap C

7. Türk Dil Kurumunun belirttiği şekilde büyük harfle başlanarak yazılması gereken sözcükleri küçük harfle, küçük harfle başlaması gereken sözcükleri de büyük harfle başlatarak yazmak yazım yanlışlığı oluşturmaktadır. Buna göre A, B, D, E seçeneklerindeki tüm sözcüklerin yazımı doğrudur. Ancak "Uzungöl" doğru yazılırken "beldesi" olması gerekirken "Beldesi" yazılarak yazım yanlışlığı ortaya çıkmıştır.

Cevap C

8. Diğer noktalama işaretlerini gerekliliken kullanmamak, gereksizken kullanmak noktalama yanlışlığı yapmaktadır ama kesme (') işaretiyle ilgili yanlışlıklar yazım yanlışlığı nedeni değildir. Öncüde verilen cümledeki "gaziantep" sözcüğünün yazımı bu nedenle yanlıştır, doğrusu "Gaziantep'e" şeklinde olmalıdır.

Cevap D

9. A, B, C, E seçeneklerinde verilen sözcüklerin yazımı, yazım kurallarına uygun olduğu için bu seçeneklerde bir yazım yanlışlığı söz konusu değildir. Özel isimden türeyen özel isme gelecek olan hiçbir çekim eki kesme işaretiyle ayırmayacağı için D seçeneğindeki "Türkçesine" sözcüğü yanlış yazılmıştır, doğrusu "Türkçesine" olmalıdır.

Cevap D

10. Sözcükleri kurallara uygun olarak yazmadığımızda yazım yanlışlığı meydana gelir. Öncüdeki "her türden, araç gereç, öte yandan, hiç kimse" doğru yazılmıştır. "İş gücüne" sözü ise "işgücüne" şeklinde yazılarak yazım yanlışlığı sebebi olmuştur.

Cevap D

11. Sözcükleri kurallara uygun olarak yazmadığımızda yazım yanlışlığı meydana gelir. Öncüdeki "bu da, bilim insanı, keşfetti, nakledilecek" doğru yazılmıştır. "Hâlihazırda" sözü ise "hâli hazırda" şeklinde yazılarak yazım yanlışlığı sebebi olmuştur.

Cevap A

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. A, B, D, E seçeneklerinde verilen bütün sözcüklerin yazımı kurallara uygundur. Ancak insan ismiyle kullanılan unvan sözcüklerinin büyük harfle başlaması gerekirken "bakkal" unvanının küçük harfle başlaması yazım yanlışlığına neden olmuştur. Doğru yazım "Bakal Mehmet" şeklinde olmalıdır.

Cevap C

2. Yazım kurallarını ülkemizin Türk Dil Kurumu belirler, bizler de bu kurallara uyarak yazım yanlış yapmamaya çalışırız. Burada önemli olan doğru bildiğimiz yanlış uygulamalardır. Örneğin öncülün ilk cümlesindeki "nerde" sözcüğünde kural dışı olarak ünlü düşmüştür ve yazım yanlışlığına neden olmuştur. Doğru kullanım "nerede" olmalıdır.

Cevap A

3. B, C, D, E seçeneklerine herhangi bir yazım yanlışlığı söz konusu değildir çünkü sözcükler Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu kurallarına uygun olarak yazılmıştır. Ancak "-lar, -ler" çoğul eki eklendiği özel isme "aile, sülale, -gil" anlamları verdiğinde kesme işaretiyle ayrılırsa yazım yanlışlığına neden olacağından A seçeneğindeki "Ali'lerde" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Doğrusu "Alilerde" şeklinde yazılmaktadır.

Cevap A

4. Türk Dil Kurumu tarafından belirtilen gibi millet, devlet, din, mezhep adlarının her sözcüğünün ilk harfini büyük olarak yazmamız gerekir. B, C, D, E seçeneklerindeki sözcüklerin herhangi birinde yazım yanlışlığı söz konusu değildir. Ancak A seçeneğinde bulunan "venedikliler, Cenevizliler" sözcükleri "Venedikliler, Cenevizliler" şeklinde yazılmadığı için yazım yanlışlığı yapılmıştır.

Cevap A

5. Türkçedeki "-de" eki kendinden önceki sözcüğe her şartta bitişik yazılır. Ünlü ve ünsüz uyumlarına uyar. Bağlaç olan "de" ise ünlü uyumuna uyar ama ünsüz uyumlarına uymaz. B seçeneğindeki "Kitap da çok ilginç konular olduğunu söyledi." cümlesinde "Kitapta" yazılmayarak yazım yanlışlığı yapılmıştır.

Cevap B

TEST – 3

ÇÖZÜMLER

6. “Bozcaada'nın güneydoğusunda, on yedi, gün batımı” sözcükleri Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu'na göre doğru olarak yazılmıştır. “Polente Feneri olarak da bilinen . . .” şeklindeki cümlede “-te” bulunma eki değildir. Cümleye “başka şeyler gibi” anlamı veren “da” bağlacı olup “olarak da” şeklinde yazılarak yazım yanlışlığı düzeltilmelidir.

Cevap D

7. Yazım kurallarını ülkemizin Türk Dil Kurumu belirler, bizler de bu kurallara uyarak yazım yanlışlığı yapmamaya çalışırız. Burada önemli olan doğru bildiğimiz yanlış uygulamalardır. Öncüldeki beş numaralı sözcüğümüzdeki “de” bağlacı “sahiden” sözcüğüne bitişik yazılarak yazım yanlışlığı yapılmıştır, doğru kullanım “sahiden de” şeklinde olmalıdır.

Cevap E

8. Ay ve gün bildiren sözcükler, belli bir tarihi gösterdiği zaman büyük harfle başlanarak yazılır. Ancak bu sözcükler belli bir tarihi göstermediği zaman küçük harfle başlanarak yazılmalıdır. İkinci cümledeki “Mart” sözcüğü de büyük harfle başladığı için yazım yanlışlığına neden olmuştur.

Cevap B

9. “De” bağlaç olduğunda başka şeylerde, başkalarında olduğu gibi, bile anlamlarında kullanılır. Bir yerde hem “de” bağlacını hem de bir noktalamayı kullanamayız. A seçeneğindeki “Eskidende günün belli saatlerinde yazarmış yazılarını.” cümlesinde “de” sözcüğü “başka zamanlarda olduğu gibi” anlamları da verir ve bu nedenle kendinden önceki sözcükten ayrı yazılmalıdır: “Eskiden de günün belli saatlerinde yazarmış yazılarını.” şeklinde olmalıdır.

Cevap A

10. Türkçedeki “-de” eki kendinden önceki sözcüğe her şartta bitişik yazılır. Ünlü ve ünsüz uyumlarına uyar. Bağlaç olan “de” ise ünlü uyumuna uyar ama ünsüz uyumlarına uymaz. A seçeneğindeki “Projenin uygulanabilirliği konusunda hiçte karamsar değilim.” cümlesinde “hiç de” yazılmayarak yazım yanlışlığı yapılmıştır.

Cevap A

11. “İle” sözcüğünü “arkadaşın ile” şeklinde yazabileceğimiz gibi “arkadaşınla” şeklinde de yazabiliriz. “Çevresinde, hiçbir, bir gün” sözcükleri hep doğru olarak yazılmıştır ancak “içinde” anlamı kazandığı için ek olup kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılması gereken “-de”, “sınav da” şeklinde ayrı yazılarak yazım yanlışlığı yapılmıştır, doğrusu “sınavda” olmalıdır.

Cevap C

12. Türk Dil Kurumu verilerine göre “Resmî Gazete, Çanakkale Boğazı, Kültigin Anıtı, Orhun Vadisi, XII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu” sözleri büyük harfle başlanarak yazılır. Ancak bağlaçlar, yazı başlıkları ve eser adları tamamen büyük harfle başlanmazsa büyük harfle başlanarak yazılmaz. Bu nedenle B seçeneğindeki “Leyla İle Mecnun” yanlıştır, doğrusu “Leyla ile Mecnun” olmalıdır.

Cevap B

13. İnsan isimleri, cadde, sokak, mahalle, meydan isimleri, terim anlamdaysa gezegen isimleri büyük harfle başlanarak yazılır. Öncülün ikinci cümlesindeki (İsminin verilmesine neden olan şey, Uzay ile ilgili yaptığı muhteşem keşif değildi.) uzay sözcüğü büyük harfle başlanmalıdır: İsminin verilmesine neden olan şey, uzay ile ilgili yaptığı muhteşem keşif değildi.

Cevap B

1. Sorunun B, C, D, E seçeneklerinde verilen cümlelerdeki sözcükler hep doğru şekilde yazılmıştır. Ancak A seçeneğinde verilen “Bu konu da onun yardımcı olmasını bekliyorum.” cümlesindeki “-de” ek olduğu için ayrı yazılarak yazım kurallarına uyulmadığı için yazım yanlışlığı yapılmıştır. Doğru yazımı: “Bu konuda onun yardımcı olmasını bekliyorum.” şeklinde olmalıdır.

Cevap A

2. Verilen sorunun A, B, D, E seçeneklerinde bulunan cümlelerin sözcüklerinin yazımı kurallara uygundur. Ancak C seçeneğindeki “Hayallerini gerçekleştirmek hiçde kolay olmamış.” cümlesinde “de” bağlacı bitişik yazıldığı için yazım yanlışlığı yapılmıştır. Doğru yazımı: “Hayallerini gerçekleştirmek hiç de kolay olmamış.” şeklinde olmalıdır.

Cevap C

3. Yardımcı fiille meydana gelen birleşik fiillerin yazımında ses düşmesi ya da ses türemesi yoksa fiil ayrı yazılır. Yardımcı fiille meydana gelen birleşik fiillerin yazımında ses düşmesi ya da ses türemesi varsa fiil bitişik yazılır. Buna göre “arz ederiz” ayrı yazılmalıdır.

Cevap B

4. Kurum ve kuruluş adlarının kısaltmalarında kısaltmaya gelecek ek kısaltmanın okunuşuna uyar. Türkçedeki ünsüz harfler de “e” ünlüsüyle okunduğuna göre C seçeneğindeki “KYK” kısaltmasına gelen ek “de” olacaktır.

Cevap C

5. Öncüldeki altı çizili sözcüklerden “bir an evvel, bir bir, bir kısmını, bir hayli” doğru olarak yazılmıştır. Ancak “bir denbire” sözcüğü ayrı yazılarak yazım yanlışlığına sebep olmuştur.

Cevap D

6. Sorunun A, B, C, D seçeneklerindeki sözcüklerin yazımı Türkçe dil bilgisi kurallarına göre doğrudur. Ama E seçeneğindeki “Bizimle gelmek istediği için onada (başkalarına olduğu gibi) bilet aldık.” cümlesindeki “da” bağlacı, bulunma eki olan “-da” gibi düşünülerek bitişik yazılmıştır. Doğru yazımı: “Bizimle gelmek istediği için ona da bilet aldık.” biçiminde olmalıydı.

Cevap E

TEST – 4

ÇÖZÜMLER

7. Kişilere odaklı söyleşiler konulu bir parça ve cümleleri numaralandırılmış olarak verilmiş. Bu cümlelerin birinde bulunan yazım yanlışını bulacağız. Sorunun A, B, C, E seçeneklerindeki cümlelerde sözcükler kurallara uygun olarak yazılmış. Dördüncü cümledeki “Kimi zamanda tanınmamış ancak yaşamı ve yaptıklarıyla dikkatleri çekmiş kişiler seçilir.” cümlesindeki “zaman-da” sözcüğü “zaman da” şeklinde yazılmadığı için yazım yanlışlığı dördüncü cümlededir.

Cevap D

8. İnternet hakkındaki parçadaki numaralanan sözcüklerin yazımını kurallara göre değerlendireceğiz. “Değiştirdi, yalnızca, ne yazık ki, yanı sıra” sözcüklerinin yazımları A, B, C, E seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Ancak cümleye “başka şeyler gibi” anlamı katan “yanlarında” sözcüğündeki “da” bağlacının ayrı yazılması (yanları da) gerekirken bitişik olarak yazılmıştır.

Cevap D

9. Sınavlarda yazım yanlışlarının en çok sorulduğu “da” ile ilgili bir soru daha var karşımızda. “Film Haftası, 1989’da, İstanbul Film Festivali’nde, zaman ayrıldı” sözcüklerinin yazımı cümlede doğrudur. Ancak “başka şeye olduğu gibi” anlamı veren “çalışmalarınada” sözündeki “da” bağlacının ayrı yazılmaması yazım yanlışlığı yapmıştır.

Cevap D

10. İlgili zamiri, sıfat yapım eki olan “-ki” her zaman kendinden önceki sözcüğe bitişik olarak yazılır. Bu durumda da “neredeki, kiminki, ne zamanki” sorularından birinin cevabı olur. Bu soruların cevabı olan sözcüklere çoğul eki olan “-ler” de getirilebilir. A seçeneğindeki “yeter ki”, B seçeneğindeki “sınıftaki” sözcüklerinde bir yazım yanlışlığı bulunmamaktadır. C ve D seçeneklerindeki her sözcük de yazım kurallarına uygun olarak yazılmıştır. E seçeneğindeki “senin ki” sözü, “kiminki” sorusunun cevabı olduğu için bitişik yazılması gerekirken ayrı yazılarak yazım yanlışlığına neden olmuştur.

Cevap E

11. Değişik dillerin zenginleşmesi konulu bu parçanın B, C, D, E seçeneklerinde bulunan “kültürlü de, yok oluş, on dört, mozağinin” sözcüklerinin yazımı kurallara uygundur. Ancak “öyleki” sözcüğünün “öyle ki” şeklinde yazılmaması yazım kurallarına aykırı olduğundan yazım yanlışlığına neden olmuştur.

Cevap A

12. Bir cümlede ilgi zamiri olan ve “kiminki” sorusunun cevabı olan “-ki” eki ve sıfat türeterek “neredeki, ne zamanki” sorularının cevabı olan “-ki” ekleri her zaman bitişik olarak yazılır. Bu arada “mademki, halbuki, oysaki, meğerki” sözcüklerindeki “-ki” ekleri de istisnai olarak her şartta bitişik yazılmalıdır. Buna göre D seçeneğinde bulunan “mademki “sözcüğündeki “-ki” ayrı yazılarak yazım yanlışlığına neden olmuştur.

Cevap D

13. Türk Dil Kurumunun belirlediği kurallara göre sözcükleri yazmamak yazım yanlışlığına nedendir. “Deniz yolunu” sözcüğü de “deniz yolu” şeklinde yazılmayarak yazım yanlışlığına neden olmuştur. Bu sözcüklerde anlam kaybı ya da tür değişimi olmamıştır.

Cevap E

1. Birden fazla basamaklı sayıları yazıyla yazarken ayrı yazılır (on altı). “Öyle ki” sözündeki “ki” bağlaç olduğu için ayrı yazılır. Dönem, devir adları da büyük harfle başlar (Victoria Dönemi’nin). “Damgalanmaktan” sözcüğünün yazımı da doğrudur. Ancak “bakış açısı” tamlamasındaki sözcüklerin bitişik yazılması için bir sebep bulunmamaktadır.

Cevap D

2. A, B, D, E seçeneklerinde verilen cümlelerde bir yazım kuralı ihlali söz konusu değildir. C seçeneğindeki “Dergide ki son yazısında ilginç konulara değinmiştir.” cümlesindeki “-ki” sıfat yapım eki olduğu için “dergideki” şeklinde yazılmayarak yazım yanlışlığına neden olmuştur bu sözcük.

Cevap C

3. Öncüde verilen açıklamayı doğru okuduğumuzda yanlış yapılmaması gereken öğretici bir soru görüyoruz. “Yalıçapkını, bülbülüvası, camgöbeği, ayaküstü” birleşik sözcüklerinde anlam kayıpları bulunmakta. Buna göre bu sözcüklerin yazımı doğrudur. Açıklamaya göre D seçeneğindeki “denizyılanı” birleşik sözcüğünün sözcükleri anlamlarını koruduğu için “deniz yılanı” şeklinde yazılmalıdır.

Cevap D

4. Yazım kuralları açısından bitişik yazılması gereken bir birleşik sözcüğü kurallara uymayarak ayrı iki sözcük şeklinde yazmak yazım yanlışlığı nedendir. Bu nedenle A seçeneğindeki “hiç bir” sözünü ayrı yazamayız ve “hiçbir” şeklinde yazmamız gerekmektedir.

Cevap A

5. “Batı Toroslar, Kızlar Tepesi, kuzeybatı, Hüseyin Kuyusu” sözlerinin yazımı parçada doğrudur. “Yüzyıl” sözcüğü asır anlamına gelecek şekilde kullanıldığında yazım yanlışlığına neden olacağı için ayrı yazılarak yazım yanlışlığına neden olmuştur.

Cevap C

6. İstanbul ve tarihi konulu bir parça ve bu parçadaki numaralanmış beş sözcükten hangisinin kurallara uygun olarak yazılmadığını bulacağız. “2700 yıllık, MÖ 7. yy.dan, boyunca da, başlayarak” sözleri doğru yazılmıştır. “Pek çok” sözünü bitişik olarak yazmak yazım yanlışlığına neden olduğu için D seçeneğinin yazımı yanlışlığıdır.

Cevap D

7. Türkçenin dil bilgisi kurallarına uymadan sözcükleri yazıya aktarmak yazım yanlışına neden olur. Sorunun A, B, C, D seçeneklerindeki sözcüklerin yazımı bu kurallara uygunluk açısından doğrudur. Türkçede iki heceli olup da ikinci hecesinde dar ünlü bir harf olan ve ünsüz harfle biten bir sözcüğe ünlü harfle başlayan bir ekin gelmesi durumunda ikinci hecede bulunan dar ünlü harfin düşmesi gerekir. Bu ünlüyü yazıda düşürmemek yazım yanlışına nedenidir. Ama E seçeneğindeki "hüzünü" sözcüğünde bu kurala uyulmayarak yazım yanlışlığı yapılmıştır. Sözcüğün doğru yazımı "hüznü" şeklindedir.

Cevap E

8. "P-Ç-T-K" ünsüz harfleriyle biten bir sözcüğe ünlü harfle başlayan bir ek getirdiğimizde ünsüz yumuşaması olur. Yumuşamaya uymamak yazım yanlışına nedenidir. Sorudaki "hiçbiri, birkaç, bilgiler, yayımları" sözcüklerinde bir yazım yanlışlığı yoktur ama "tadlar" sözcüğüne yumuşama yapılması için herhangi bir sebep olmadan "tatlar" yerine "tadlar" yazılması yazım yanlışlığıdır.

Cevap C

9. Türkçede çok tartışılan bir konu olan yabancı kökenli uzatma işaretiyle ilgili bir soru var. A, C, D, E seçeneklerinde verilen sözcüklerin yazımı doğrudur ama yabancı kökenli olan "tarihi" sözcüğü "tarihi" şeklinde yazılmadığı için sözcüğün yazımı yanlıştır.

Cevap B

10. Yazım kurallarını ülkemizin Türk Dil Kurumu belirler, bizler de bu kurallara uyarak yazım yanlışlığı yapmamaya çalışırız. Burada önemli olan doğru bildiğimiz yanlış uygulamalardır. Örneğin öncüde ikinci sözcük olarak verilen "yanyana" ikilemedir ve asla bitişik yazılamaz, doğru yazımı "yan yana" olmalıdır.

Cevap B

11. "Hastalığının sebeplerini henüz bulabilmiş değiller." cümlesindeki "Hastalığının henüz bulabilmiş değiller." sözcükleri doğru olarak yazılmıştır ama "sebeplerini" sözcüğü "sebeplerini" şeklinde yazılmayarak yanlış yazılmıştır.

Cevap B

12. Türkçede "baş" sözcüğüyle oluşan birleşik sözcükler bitişik yazılacağı için "başyapıtlarında" sözcüğü, "dilleri, yetkinliktedir, herhangi" sözcükleri doğru yazılmıştır ama ikileme olan "yanısıra" sözcüğü "yanı sıra" şeklinde yazılmadığı için yanlış yazılmıştır.

Cevap B

13. A, B, C, D seçeneklerinde sırayla altı çizili olarak verilen "barışsever, karıncacincitmez, gökdelenler, çokbilmiş" birleşik sözcükleri doğru yazılmıştır. Ancak E seçeneğindeki cümleyi doğru okuduğumuzda: "Orada yaşamamış, o insanlarla hiç bağ kurmamış gibi ne değerbilir ne yol yordam." cümlesindeki "değerbilir" sözcüğü bir nitelik değildir ve "değer bilir" şeklinde ayrı yazılmalıdır.

Cevap E

TEST - 5

ÇÖZÜMLER

1. Öncül olarak bize numaralanmış şekilde verilen "birkaç, söylemelidir, içinde, kaybetmesin" sözcüklerinin yazımı doğrudur ne var ki "aklıbaşında" söz öbeği "aklı başında" şeklinde yazılmayarak yazım yanlışına neden olmuştur.

Cevap A

2. Bölgemizdeki önemli uygarlıkları konu edinen parçanın A, B, C, D seçeneklerinde bulunan "Orta Doğu'nun, oldukça, olagelmışken, hiç kimsenin" sözcükleri doğru olarak yazılmıştır ama E seçeneğindeki "sıradışı" sözünün ayrı yazılması gerekirken (sıra dışı) bitişik olarak yazılması yazım yanlışına neden olmuştur.

Cevap E

3. Türk müziği konulu bir parça var öncüde. "1920'li yıllardı, klasik Türk Müziği, İstanbul Şehir Tiyatrolarında, öğretmenlerimiz de" sözcüklerinin yazımında bir yanlışlık yoktur. Sadece "İstanbul Şehir Tiyatrolarında" tamlamasında dikkat gerekiyor çünkü kurum adlarına gelen çekim eklerini kesme işaretiyle ayıramayız. Bu arada ikinci sözcüğün yazımı "utunu" değil, "udunu" şeklinde olmalıdır.

Cevap B

4. Parçadaki "nüfusuyla, UNESCO'nun, tarihî, ana vatani" sözcüklerinin yazımında bir yanlışlık yoktur. Ama yardımcı fiille oluşan birleşik fiillerde ünlü düşmesi ya da ünsüz ikizleşmesi bulunmuyorsa bu birleşik fiilleri ayrı iki sözcük olarak yazmamız gerektiği için "icadedilmiş" sözcüğü yazım yanlışlığı yapar. Bu fiilin doğru yazılışı "icat edilmiş" şeklinde olmalıdır.

Cevap D

5. Farabi konulu parçadaki "iş birliğinin, mülkiyeti, kabul eden, herkesçe" sözcükleri doğru olarak yazılmıştır ama "2'inci" sözcüğü yanlış yazılmıştır çünkü "ikiinci" şekli ortaya çıkmış olur, doğrusu "2'nci" şeklinde yazmaktır.

Cevap A

6. Film konulu bir parça var ve bu parçada numaralanmış olarak verilen "başlangıçta, çallığı, arka, planı, bir şeye" sözcüklerinin yazımlarında bir yanlışlık söz konusu değildir. "Birkaç" sözcüğü her şartta bitişik yazılacağı için D seçeneğinde bir yazım yanlışlığı bulunmaktadır.

Cevap D

7. Numaralanmış olarak verilen ilk cümledeki "hiç bir", ikinci cümledeki "kubbe de, üçüncü cümledeki birşeyler, dördüncü cümledeki yalnız" sözcükleri yanlış yazılmıştır. Bu sözcüklerin doğru yazılışı "hiçbir, kubbede, bir şeyler, yalnız" şeklindedir. E seçeneğinde bir yazım yanlışlığı yoktur.

Cevap E

8. Anadolu ve güzelliklerin konulu bir parça var ve bu parçadaki yanlış yazılan sözcüğü bulacağız. "Yeryüzünün, Anadolu'nun, yediveren, dört bir" sözcüklerinin yazımı doğrudur. Ama "pekçok" sözü yanlış yazılmıştır, doğru yazılışı "pek çok" şeklinde olmalıdır.

Cevap C

9. Türkçede ünlü daralması diye bir ses olayı vardır. Bu arada şimdiki zaman eki "-yor" dışında "de, ye" fiilleri ve niçin anlamındaysa "ne" sözcüğü "y" kaynaştırma harfini alır. Bunlar dışındaki bir kullanım yazım yanlışlığı yapar. A, B, C, D seçeneklerindeki sözcüklerin yazılışı doğrudur ama E seçeneğinde bulunan "yaşıyan" sözcüğü "yaşayan" şeklinde yazılmadığı için bu sorudaki yazım yanlışlığı olan sözcük durumundadır.

Cevap E

10. Sözcükleri yazım kurallarına uygun olarak yazmamak yazım yanlışlığı nedenidir. Öncüde verilen "başlayan, hukuku" sözcükleri de yanlış yazılmıştır. Doğrusu "başlayan, hukuku" şeklinde olmalıdır.

Cevap C

11. Öncüdeki "birçok, açık havada" sözcükleri doğru yazılmıştır. İkilemeler bitişik yazılmayacağı için "içice" yanlış yazılmıştır.

Cevap E

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Tamamlanmamış cümlelerin sonunda, söylemek istemediğimiz ya da söylenmeyen sözcüklerin yerinde üç nokta (...) kullanılır. Ancak üçüncü noktalamanın kullanıldığı cümlede böyle bir durum yoktur. Bu nedenle bu cümlede üç nokta yerine nokta (.) kullanılmalıdır.

Cevap C

2. Bu soruda ilk üç paranteze ve V. paranteze (,) konmalıdır. IV. paranteze ise eksiltili bir cümle olduğu için (...) konmalıdır. Zaten IV. parantezden sonra büyük harfle başlanması (Bunun) oraya virgül (,) gelmeyeceğinin kanıtıdır.

Cevap D

3. Ünlemlerden, ünlem bildiren sözlerden sonra, ayrıca emir cümlelerinde de ünlem kullanılır. Öncüldeki birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü noktalama işaretlerinin kullanımı doğrudur ama beş numaralı yere ünlem değil de nokta getirilmelidir.

Cevap E

4. Birden fazla sözcükten oluşan kurum ve kuruluş adlarını kısaltırken araya nokta konamaz. Ancak unvan kısaltmalarında bu işareti kullanmak gereklidir. "Odaya Dr. İlhami Bey girdi." şeklindeki kullanım öncülde verilen cümle için doğrudur.

Cevap A

5. A seçeneğinde zarf-fiilden, B, C, D seçeneklerinde de tamlayan sözcüklerden sonra virgül kullanılmıştır ve bu durum yanlıştır. E seçeneğindeki kullanım doğrudur. Burada sıralı cümleleri ayırmıştır. (başlanacak, destek verecektir.)

Cevap E

6. Virgülün asıl kullanım yerleri eş görevli sözcükleri ayırmak, öznenen uzak kalan ve vurgulanan özneyi belirtmektir. Seslenme sözlerden sonra, sıralı cümlelerde, ara sözlerde de virgül kullanılabilir. A seçeneğinde virgülün kullanımı yanlıştır çünkü şart ekini alan (-sa, -se) bir sözcükten sonra benzer bir sözcük gelmiyorsa herhangi bir noktalama işareti kullanılamayacağı için "okunursa" sözcüğünden sonra da virgülün kullanımı doğru değildir.

Cevap A

7. Dilek şart kipi olarak ya da ek fill olarak kullandığımız şart eki (-sa, -se) kendinden sonra benzer bir ek gelmiyorsa burada herhangi bir noktalama işaretini hemen ardından kullanamayız. Bu nedenle A seçeneğindeki "fikir ne kadar iyi olursa" söz öbeğinden sonra virgül kullanmamız noktalama yanlışı yapar.

Cevap A

8. A seçeneğindeki virgül, yüklemden uzak kalan ve vurgulanan özneyi belirtmek için kullanılmıştır. B, C seçeneklerinde eş görevli sözcükler olan niteleme sıfatlarını, D, E seçeneklerinde de yine eş görevli sözcükler olan zaman zarflarını ayırmak için virgül kullanılmıştır. Bu durumda A seçeneğindeki virgülün kullanım özelliği diğerlerinden farklıdır.

Cevap A

9. Öncüldeki noktalı virgül öznenen sonra gelmiştir. Benzer kullanım B seçeneğindeki cümlede vardır.

Cevap B

10. Noktalı virgül, öncüldeki cümlede birbirine virgüllerle bağlanan sözcüklerden ilkinin özne olması durumunda kullanılmıştır. Benzer kullanım da C seçeneğindeki "On parmağında on marifet olan genç tiyatro" yazarından sonra gerçekleşmiştir.

Cevap C

11. Ege Denizi'nde yapılan mavi yolculuk konulu olan parçadaki A, B, C, D seçeneklerinde kullanılan iki nokta, nokta, üç nokta ve tekrar virgül işaretlerinin kullanımları doğrudur ama şart ekini (-sa) alan "istiyorsanız" sözcüğünden sonra gelen virgülün kullanımı son derece yanlıştır. Çünkü bu eki alan bir sözcükten sonra benzer ek alan sözcük gelmiyorsa virgülden kesinlikle kullanamayız.

Cevap E

12. Virgülü genellikle eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanırız. A, B, C, D seçeneklerindeki kullanım da bu sebeptendir. "Okunan, bellekte kalan, disiplini olan, emek harcanmamış, titiz bir çalışma" kullanımlarında virgül niteleme sıfatı olan sıfat-fiillerden sonra gelmiştir. Ancak "en önemli fark" sözünde virgül özneyi ayırmak için kullanılarak sorunun cevabı olmuştur.

Cevap E

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Hangi tür tamlama olursa olsun bir tamlamada tamlayandan hemen sonra gelen tamlanandan önce virgül kullanmak noktalama yanlıştır. Bu nedenle sorunun A, B, C, D seçeneklerindeki noktalama işaretlerinin kullanımını doğrudur ama E seçeneğindeki virgülün kullanımı yanlıştır. "Yeryüzünün yüzde 70'inden fazlası sular altında." olmalıdır.

Cevap E

2. Öncülümüzün boş parantezle belirtilen I, II, IV, V numaralı yerlerine virgül (,) konmalıdır. Ancak III numaralı parantezin olduğu yere bir noktalama işareti konmasına gerek yoktur. (Ne var ne yoksa)

Cevap C

3. Noktalama işaretleri, yazdığımız cümlelerin anlatmak istediği düşünceyi tam olarak aktarmayı sağlar. Öncülün A, B, C, E seçeneklerine noktalama işareti konmalıdır. Ancak D seçeneğinde belirtilen yere bir noktalama işareti konamaz çünkü bu bir söz öbeğidir. (arasında yer almayı)

Cevap D

4. Noktalama işaretleri, yazdığımız cümlelerin anlatmak istediği düşünceyi tam olarak aktarmayı sağlar. Öncülün A, C, D, E seçeneklerine noktalama işareti yanlıştır. Ancak bir cümlede açıklama varsa orada nokta değil de iki nokta kullanılması gerektiği için B seçeneğinde noktalama işareti yanlıştır.

Cevap B

5. Balık ekmek konulu öncüldeki metinde A, B, C, E seçeneklerinde virgül eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır. D seçeneğindeyse yüklemden uzak kalan ve vurgulanan özneyi ayırmak için virgül kullanılmıştır.

Cevap D

6. Öncülün ilk numaralı yerindeki virgül cümlede yüklemden uzak kalan özneyi ayırmak için kullanılmıştır. "Bencilik olduğunu" sözcüğünden sonraysa eş görevli sözcükleri ayırmak amacı vardır virgülü kullanmada. D ve E seçeneklerinde de eş görevli sözcükleri ayırma görevi vardır bu noktalama işaretinin. Ancak B seçeneğinde tamlayan sözcükten sonra bir noktalama işaretinin gelmemesi gerekirken virgülün kullanımı noktalama yanlıştır neden olmuştur.

Cevap B

TEST – 3
ÇÖZÜMLER

7. Bir parçada birbirine virgüllerle bağlanan türlerden ya da takımlardan sonra benzer sözcükler geldiğinde araya bunları ayırmak için noktalı virgül konur. Bu parçada da bir gruba gençler, diğer gruba çocuklar alındığı için C seçeneğindeki boşluğa noktalı virgül, diğer boşluklara virgül konmalıdır.

Cevap C

8. Bir cümlede şart eki olan –sa, se– eklerini alan bir sözcükten sonra aynı eki alan başka sözcük gelmiyorsa ya da zarf-fiil ekini almış bir sözcükten sonra tekrar bu eki almış bir sözcük kullanılmamışsa araya herhangi bir noktalama işaretinin konması noktalama yanlışı yapar. Bu açıklamaya göre de E seçeneğindeki “olmasalar” sözcüğündeki şart ekinden dolayı buraya herhangi bir noktalama işaretinin konması yanlıştır.

Cevap E

9. Belli bir kenti ele alan parçanın A, B, D, E seçeneklerindeki virgüller (gezecek, görülecek; karşılar, kucaklar) eş görevli sözcükleri ayırmada kullanılmıştır. İlkinde niteleme sıfatlarını ayıran virgül, diğer bölümde yüklem-leri ayırma görevi almıştır. Ancak C seçeneğinde “Ege ikliminde” dolaylı tümlecini belirtmek için bu noktalama işaretine yer verilmiştir. V. virgüle eş görevli sözcükler olan zarfları ayırmıştır.

Cevap C

10. Diğer noktalama işaretlerini yanlış kullandığımızda sadece noktalama yanlışı olur ama kesme işaretini yanlış kullanmak, aynı anda yazım yanlışı yapmaktadır. A, C, D, E seçeneklerinde yanlış kullanım söz konusu değildir ama B seçeneğindeki kullanım yanlıştır. Kurum adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz. (Bakanlar Kurulunun)

Cevap B

11. Kullandığımız noktalama işaretleri, anlatmak istediklerimizin tam anlamıyla nakledilmesini sağlar. Öncüldeki iki nokta, virgül, ilk noktalı virgül doğru kullanılmıştır. Ancak “çevirdiğim hayata bakış açım” söz öbeğinde “çevirdiğim” sıfatından sonra noktalı virgül konması yanlıştır. Buraya virgül gelmelidir.

Cevap E

1. Öncüldeki bir numaralı yere virgül, iki numaralı yere üç nokta konmalıdır. Dört numaralı boşluğa nokta, beş numaralı boşluğa da virgül konmalıdır. Ancak “tarihle ilgili çalışma” söz öbeğinde “çalışma” sözcüğünün sıfatı olan “tarihle ilgili” sözünden sonra bir noktalama işareti kullanmak, burada noktalama yanlışı oluşmasına neden olur.

Cevap C

2. Bir parçada açıklama yapılacaksa açıklama yapılacak sözcükten sonra iki nokta konur. Eş görevli sözcüklerden sonra virgüle yer verilmesi gerektiği için bu parçada ayrıçlarla belirtilen yerlere sırasıyla iki nokta, virgül, virgül ve cümle de bitmediği için üç nokta konmalıdır.

Cevap B

3. Noktalama işaretleri, yazdığımız cümlelerin anlatmak istediği düşünceyi tam olarak aktarmayı sağlar. Öncüldeki ilk boşluğa virgül (,), ikinci boşluğa açıklama olduğu için iki nokta (:), son boşluğa da soru cümlesi olduğu için soru işareti (?) getirilmelidir.

Cevap A

4. Okurların yazarlarla ilgili merak ettiklerini anlatmaya çalışan bu parçanın B, C, D, E seçeneklerinde belirtilen noktalama işaretlerini kullanmak, kurallara uygundur ama A seçeneğindeki numaralandırılmış yere noktalı virgüllü koymak yanlıştır.

Cevap A

5. Akdeniz ve Toroslar hakkındaki etkileyici bir yazı var. Bu yazının A, B, C, E seçeneklerindeki noktalama işaretlerinin kullanımı doğrudur. “Kekik sesleri içinde” söz öbeğinde “sesleri” sözcüğünden sonra gelecek bir virgül, doğal olarak noktalama yanlışına neden olur.

Cevap D

6. Bir insanın anıları benzeri bir yazı verilmiş ve bu yazıda boş parantezle belirtilen yerlere sırayla gelecek noktalama işaretlerini belirleyeceğiz. “Annesi şaşırarak şöyle dedi” sözünden sonra aktarma cümle geleceği için iki nokta, “Ne var” sözünden sonra da küçük harfle başlandığı için soru işareti değil de virgül gelecektir. Bu durumda seçeneklere baktığımızda cevap belli olur. Daha sonra üç nokta ve virgül kullanılacaktır.

Cevap D

7. Seslenme ve öneri ağırlıklı bu parçada seslenme sözcükten sonra (beyefendi) virgül konmalıdır. Daha sonra noktalı virgül gelecektir çünkü ardından virgüllerle bağlı sözcükler gelmektedir. Üçüncü boşlukta cümle tamamlanmadığı için üç nokta kullanılır. Diğer boşluk tuzaktır, soru işareti gelecek gibi bir durum var ama aslında virgül gelmelidir. “Evet, hayır” gibi sözcüklerden sonra da virgül geleceği için son boşluğa da virgül konur ve C seçeneği cevap olarak belirir.

Cevap C

8. Soru işareti kimi durumlarda tuzak soruları oluşturur bize. C seçeneğinde verilen “Acaba doğru yere mi geldik?” şeklindeki bir cümlenin sonuna mutlaka soru işareti konur ama “Acaba doğru yere mi geldik diye düşündük.” cümlesinin sonuna soru anlamı olmadığı için nokta konmalıdır.

Cevap C

9. “Boğaz” bu cümlede özne olduğu için virgül, “yaklaştırmıştı” yükleminden sonra açıklama geleceği için iki nokta, “mavi suları, balıkları, martıları” şeklinde cümle devam edeceği için üç nokta, ardından da noktalı virgül gelmelidir verilen bu öncüde.

Cevap E

10. Ardından açıklama geleceği için ilk boşluğa iki nokta, eş görevli sözcükler (olduğunu, çevrildiğini) bulunduğu için virgül, cümle tamamlanmadığı için üç nokta, “mi” soru edatı da kullanıldığı için soru işareti kullanılmalıdır bu parçada sırayla.

Cevap A

11. “Kimdir” soru zamiri yüklem olduğu için bu soruda kullanılacak ilk noktalama işareti de soru işareti olur ve A, B seçenekleri elenir. “Ne yaparsınız” sözü de ikinci yüklem olduğu için tekrar soru işareti gelecektir ve bu durumda cevap kendiliğinden ortaya çıkar. Ardından gelecek açıklama için iki nokta ve cümle de tamamlandığı için nokta getirilmelidir.

Cevap D

12. Öncüde verilen metnin ilk ayrıç içine noktalı virgül, sıralı cümleleri ayırdığı için ikinciye virgül, aktarma cümle kullanılacağı için iki nokta, virgül ve nokta konmalıdır. (Bir daha Elvis gelir mi, bir daha Frank Sinatra gelir mi bilemem.)

Cevap C

13. Virgülün kullanım alanlarından biri de yüklemden uzak kalan ve vurgulanan özneyi belirtmektir. "Isaac Newton, bu, Newton'un ortaya attığı fikir, bu görüş" sözleri özne olup bunlardan sonra bu amaçla virgül kullanılmıştır ve doğrudur. "Kuralını, yıkmayı" söz öbeğinde araya bir noktalama işareti giremez. Burada kullanılan virgül yanlıştır.

Cevap E

TEST – 4

ÇÖZÜMLER

1. Niteleme sıfatları ayrıldığı için (dik, ağaçsız yokuş) ilk boşluğa virgül konmalıdır. "Ha gayret" sözü ünlem, "Çinlatti" yüklemi de nokta kullanmamız gerektiğini göstermektedir bize. Birinin konuşmasından önce olduğu için de iki nokta getirilmelidir.

Cevap A

2. Bir doğa tasvirinin olduğu öncüldeki boş yay ayrıçla gösterilen ilk boşluğa virgül, ikincisine de noktalı virgül getirilmelidir. Tırnak işareti içerisindeki aktarma cümle olduğuna göre de üçüncü boş yay ayrıca da iki nokta getirilmelidir. Son boş yay ayrıca da sıralı cümleleri ayırdığı için virgül konmalıdır. (göçelim, kurtulalım)

Cevap A

3. Ünlü şairimiz Necip Fazıl'dan söz edilen bir parça var elimizde. Parçanın ilk boş yay ayrıcına özneyi ayırdığı için virgül, ikinci yay ayrıca da tamamlanmayan bir cümle olduğu için üç nokta getirilmelidir. Üçüncü yay ayrıca virgül, dördüncü yay ayrıca açıklama cümlesinden önce olduğu için iki nokta, devrik olan cümle tamamlandığı için de son boş yay ayrıca da nokta konacaktır. Bu sıralamaya uygun seçenek de C'dir.

Cevap C

4. Ne güzel söylemişler: "Çok konuşuyoruz ama az dinliyoruz." Çağımızın sorununu, hastalığı bu. Bu şekilde verilen öncüldeki cümleye ilk yay ayrıca aktarma cümle olduğu için iki nokta, ikinciye cümle tamamlandığı için nokta, üçüncü yay ayrıca da eş görevli sözcükleri ayırdığı için virgül konacaktır.

Cevap D

5. "Bunlar yeter mi" kısa cümlesi soru anlamlı olduğundan dolayı soru işareti, "Kesinlikle yetmez." cümlesinde de yargı tamamlandığı için nokta işareti konacaktır. "Onlara şunu da eklemelisiniz:" iki noktayla tamamlanır. Bu sıralama sadece A seçeneğinde bulunduğu için cevap kendiliğinden belirir. "Değerlerini, ilkelerini" sözcükleri de belirtili nesnelere oldukları için araya virgül konmalıdır.

Cevap A

6. Öncüldeki boşlukların ilk üçüne arka arkaya noktalı virgül (;), virgül (,) , virgül (,) gelecektir. Ardından da ünlem ve ünlem ile iki nokta işaretleri gelmelidir. (Amma yaptın ha!..)

Cevap A

7. Düzeltme işareti Türkçe kökenli değildir. Dilimizde özellikle Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerde kullanılır. A, B, D, E seçeneklerinde bulunan "hâlâ, hikâye, resmî, kâğıt" sözcüklerindeki düzeltme işaretlerinin kullanımı doğrudur ama C seçeneğindeki "reklam" sözcüğünde düzeltme işareti kullanılamaz.

Cevap C

8. Öncüldeki parçayı incelediğimiz zaman ayrıçla belirtilen yerlere sırayla virgül, iki nokta, virgül, virgül ve üç nokta getirilmelidir. (başvurmalıdır: yazarların sözlerine, mektuplarına, çağdaşlarının kanılarına, edebiyat eserlerinin kendilerine...)

Cevap D

9. Tuluat ve Anadolu konulu öncüldeki parçanın iki numaralı yerinde niteleme sıfatlarının (gösteren, solmuş), üç numaralı yerinde yer tamlayıcılarının (kasabanın tiyatrosunda, köy meydanında) dört ve beş numaralı yerlerde de öznelerin arasında (kahve iskemleleri, üç beş masa; bir sedir, delik deşik boyalı iki perde) virgül kullanılabilir. Ancak bir numaralı yerde (kasabaya-adım atsanız) hiçbir noklama işareti gelemmez.

Cevap A

10. Öncüldeki "Balıkçı () orfinozu () şimdiye dek tuttuklarına hiç benzemeyen bu balığı(heyecanlı () özlemle beklemiş () emeğinin karşılığını sonunda alabilmişti ())" bu parçadaki boş parantezle belirtilen yerlere sırayla virgül, kısa çizgi, kısa çizgi, virgül, noktalı virgül ve nokta işaretleri getirilmelidir. "Balıkçı ,orfinozu şimdiye dek tuttuklarına hiç benzemeyen bu balığı-heyecanlı özlemle beklemiş; emeğinin karşılığını sonunda alabilmişti,"

Cevap E

11. Öncülün birinci ve ikinci virgülleri vurgulanan özneyi belirtmek için kullanılmıştır. (İroni, . . . anlatmaktadır. İroni aracılığıyla yazarlar, . . . dile getirirler.) Diğer kullanımlarda bir grup oluşturma söz konusu değildir. Üçüncü kullanımda eş görevli sözcükleri, dördüncü kullanımda zarf tümlecini, son kullanımda da virgül sıralı cümleleri ayırmıştır.

Cevap A

TEST – 1

ÇÖZÜMLER

1. Birden fazla yargısı olan cümlelerde yargılardan biri için geçerli olan bir ögeninin diğer yargı geçerli olmaması durumunda anlatım bozuktur. Buna göre C seçeneğindeki cümlede dolaylı tümleş eksikliği vardır çünkü "edebî eserler" söz öbeği diğer yargıya dolaylı tümleş olamaz: "... eserler olarak algılıyor ve eserlere önem veriyor." şeklinde düzeltilir.

Cevap C

2. Birleşik, sıralı ve bağlı cümlelerde ilk yargı için geçerli olan nesnenin ikinci yargıya dolaylı tümleş olarak düşünülmesi yanlıştır. Bu durumda ikinci yargıya uygun bir dolaylı tümleş getirmek gerekir, aksi durumda dolaylı tümleş eksikliğinden anlatım bozukluğu ortaya çıkar. "İzmir'i çok sevdiğini ve hiç ayrılmak istemediğini söylüyor." cümlesinde de ikinci yargıda "nereden" sorusunun cevabı olan "İzmir'den (oradan)" olmadığı için dolaylı tümleş eksikliği anlatım bozukluğu yapmıştır.

Cevap D

3. Birleşik, bağlı ya da sıralı cümlelerde ortak olmayan bir ögeyi ortak gibi düşünübilmeye yanlışına düşmemiz kolay olur. Bunun için bu tür cümlelerde oldukça dikkatli olmamız gerekmektedir. "...tat artmaya (başlar); planlar, programlar yapmaya başlarız." şeklindeki küçük bir değişiklikle öncüldeki anlatım bozukluğunu giderme şansımız olur.

Cevap D

4. Birleşik yapı bu cümlede yan yargı ile temel yargı arasındaki uyumsuzluk anlatım bozukluğuna neden olmuştur. "...bilmeli...ve bunlara uygun çözümler ortaya koymamız gerekir." cümlesinde "bilmeli" yargısı yerine getireceğimiz "bilmemiz" sözcüğü anlatım bozukluğunu yok eder.

Cevap D

5. İsim tamlamalarında ortak olmayan bir sözcüğü ortak gibi düşünmek tamlama yanlışlığından anlatımı bozar. A seçeneğindeki "takım arkadaşlarım ve kendi adıma" ifadesi de "takım arkadaşlarım adına ve kendi adıma" ya da "takım arkadaşlarım ve kendi adıma" şeklinde olmadığından anlatım bozulmuştur.

Cevap A

6. "Ercan Amca" sözüyle başlayan öncüldeki numaralanmış cümlelerin I, II, IV ve V'incisinde bir anlatım bozukluğu yoktur. Ancak III. cümlede (Birkaç zamandan bu yana emekli olmuştu ve bundan mutluluk duyuyordu." cümlesinde yanlış anlamda sözcük kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır. Doğru kullanım: "Birkaç aydır emekliydi ve bundan mutluluk duyuyordu." olmalıdır.

Cevap C

TEST – 2

ÇÖZÜMLER

1. Birleşik ve sıralı cümlelerde yargılardan biri için geçerli olan ögeyi diğer yargıya aynı öge olarak düşünmek anlatımı bozabilir. Öncülün ikinci cümlesindeki "... müzik aletini yolda bırakmaması ve ihanet etmemesidir." ifadesi de "...müzik aletini yolda bırakmaması ve müzik aletine ihanet etmemesidir." şeklinde olmalıdır.

Cevap B

2. Bir fiille bir ismin meydana getirdiği birleşik fiillerde fiili atıp da isimden aynı anlama gelecek bir fiil türetebiliyorsak attığımız fiil gereksiz olur. Bu açıklamaya göre A seçeneğindeki "giriş yaptılar" yerine kullanacağımız "girdiler" fiilini kullanmamız durumunda anlatım bozukluğu giderilir.

Cevap A

3. Sözcüğün anlam inceliğine dikkat etmemek, yazılışı ya da anlamı aynı doğrultuda olan sözcüklerden biri yerine yanlışlıkla bir diğerini kullanmaktır. Sorumuzun seçeneklerini değerlendirmeye başladığımızda A, B, C, D seçeneklerinde bir yanlış kullanım olmadığını göreceğiz. E seçeneğindeyse "alacağımız başarı" söz öbeği yanlıştır çünkü başarı alınmaz, elde edilir.

Cevap E

4. Süre sözcüğü zaman anlamına gelir. Yanlış kullandığımız sözcüklerden ikisi de "süre-süreç" sözcükleridir. Bunları karıştırarak bir diğerinin yerine kullanmak da anlatımımızı bozar. Süreç sözcüğü bir durumun belli bir sonuca doğru gidişi, birbirini düzenli olarak izleyen değişmelerle gelişmesi anlamlarındadır. Bu nedenle A seçeneğinde kullanılan "Söz konusu projenin en kısa süreçte tamamlanması gerekir." cümlesindeki süreç sözcüğü yerine "süre" sözcüğünün kullanılması da anlatım bozukluğu oluşturmuştur.

Cevap A

5. Sözcüklerin anlamlarını tam olarak bilmeden kullanmamız ya da onlara vereceğimiz ekleri tam olarak bilemememiz bizi anlatım bozukluklarına iter. B seçeneğinde bulunan "Uzun süredir aldığı ilaçlar midesine ve böbreklerini etkilemiş." cümlesindeki "midesine etkilemiş" yargısı yanlıştır, bunun yerine "midesini etkilemiş" yargısını kullanmalıyız.

Cevap B

6. Öncülün I, II, IV ve V. cümlelerinde anlatım bozukluğu yoktur. Ancak üçüncü cümlede (Ama bu eserlerdeki kaliteyi ve yeteri olup olmadığını ben değil, toplum söyleyecek.) anlatım bozuktur. Cümlemiz: "Ama bu eserlerdeki kaliteyi ve kalitenin yeterli olup olmadığını ben söylemeyeceğim, toplum söyleyecek." şeklinde düzeltilir.

Cevap C

7. Dilin sözcüklerinin anlamlarını tam olarak bilmememiz kendiliğinden bir anlatım bozukluğuna neden olmaktadır. Bu durum da yanlış anlaşılmalara yol açmaktadır. "Bu sözlerinle beni sinirlendirmek için çalışıyorsun." cümlesi yerine "Bu sözlerinle beni sinirlendirmeye çalışıyorsun." dememiz gerekirdi.

Cevap D

8. Sözcükleri cümlelerde gelişigüzel yerleştiremeyiz. Sözcüğü cümlede anlamına uygun yerde kullanmamak anlatım bozukluğu oluşturabilir. Sorumuzun E seçeneğindeki "Kardeşine niçin odayı toplamadığı için çıkmış." cümleyi "Kardeşine odayı niçin toplamadığı için çıkmış." şeklinde değiştirildiğinde anlatım bozukluğu giderilmiş olur.

Cevap E

9. Halk arasında çokça yapılan bir yanlış, sözcüğün anlamına uygun olarak cümlede kullanılmamasıdır. Bu durum da yanlış anlamda sözcük kullanmakla ilgili anlatım bozukluğuna neden olur. Sorunun A, B, D, E seçeneklerindeki cümlelerde herhangi bir anlatım kusuru söz konusu değildir. C seçeneğindeki "poz vermek" sözü bu cümleye uygun değildir. Çünkü poz fotoğrafa verilmez, fotoğraf için fotoğraf makinesine poz verilir.

Cevap C

10. Tarihsel güzelliklerle ilgili bir parça var ve bu parçanın numaralanmış cümlelerini inceleyerek hangisinde anlatım bozukluğu olduğunu bulacağız. Birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci cümlelerde bir anlatım bozukluğu yoktur. Dördüncü cümlede “Burada, en büyük iki taşta bakınca birinde öküz başı, diğeriinde hilal vardı.” ifadesinde anlatım bozuktur. Çünkü “bakınca” yerine “baktığımızda” sözcüğü gelmeliydi ya da “vardı” yüklemi yerine de “görmüş-tük” denebilir.

Cevap D

11. TÜYAP Kitap Fuarı konulu numaralanmış cümleler var karışımızdaki öncülde. Parçanın cümlelerini okuduğumuzda ilk dört cümlede anlatım bozukluğu olmadığını anlarız. Beşinci cümledeyse “Kimisiyse kitabın adından ötürü fotoğraf albümü sanan genç okurlarına sinirleniyor.” ifadesini “Kimisiyse kitabın adından ötürü kitabı fotoğraf albümü sanan genç okurlarına sinirleniyor.” şeklinde değiştirerek düzeltiriz.

Cevap A

12. Birleşik, sıralı ya da bağlı cümlelerde ortak olmayan özneyi ortakmış gibi kullanmak anlatım bozukluğuna neden olur. “Romanın basılması ekimde bitecek, aralıkta piyasaya çıkacak.” cümlesinin ikinci yargısının öznesinin belli olması için bu bölüme “roman” sözcüğü özne olarak eklenmelidir. “Romanın basılması ekimde bitecek, roman aralıkta piyasaya çıkacak.”

Cevap A

13. A seçeneğindeki “doğayı seviyorsanız” ifadesi anlamca doğrudur ama devamındaki “gitmek istiyorsanız” ifadesinde “nereye” sorusunun cevabı olan “doğaya” sözcüğü eksiktir. Bu durumda kullanılması gereken dolaylı tümleci kullanmamaktan anlatım bozukluğu ortaya çıkmış olur.

Cevap A

14. Alışkanlık olarak zaman kazanmak ya da anlamını tam olarak bilmemek gibi nedenlerle sözcükleri yanlış olarak kullanmaktayız. Özellikle de ortak olmayan öğeleri ortak gibi düşünerek büyük yanlışlar yapıyoruz. Şövalye sözcüğünü ele alan bu sorunun üçüncü cümlesinde de böyle bir yanlış bulunmaktadır. Elbise, ayakkabı, çorap gibi giyecekler giyilir ama zırh giyilmez, bedeninin belli yerlerini saldırlardan korumak için takılır. Bu nedenle şövalyeler için kullanılan “zırh giyen” sözü anlatım bozukluğuna neden olmuştur.

Cevap C

15. Sıralı ya da bağlı cümlelerde öğeler ortak olarak kullanılabilir ama ortak olmayan bir öğeyi ortak gibi kullandığımızda anlatım bozukluğu yaparız. Sorunun E seçeneğinde de bunu belgeleyen bir anlatım bozukluğu var. “Bu çalışma sonunda hem unvan kazanmış hem de yurt dışına açılma şansı bulacağım.” cümlesinde ortak olmayan yüklemi ortak olarak kullandığımız için anlatım bozukluğu ortaya çıkmıştır. Bu cümlenin doğru şekli “Bu çalışma sonunda hem unvan kazanmış olacağım hem de yurt dışına açılma şansı bulacağım.” şeklinde olmalıdır.

Cevap E

16. Sorunun E seçeneğindeki cümlede “Artan yemeklerinizi çöpe değil, sokak hayvanlarına verin.” cümlesinde “verin” yüklemi ortak olarak kullanılmıştır. Ama bir şeyi çöpe vermek mümkün değildir. Çöpe atılır artan yemekler. Bunun için E seçeneğindeki cümledeki anlatım bozukluğunu “Artan yemeklerinizi çöpe atmayın, sokak hayvanlarına verin.” şeklinde küçük bir değişiklik yok edebiliriz.

Cevap E